

МУСИҚИ

*Китоби дарсӣ барои донишомӯзони синфҳои
1-уми мактабҳои таълими миёнаи умумӣ*

*Вазорати таълими халқи Республикаи
Ўзбекистон ба нашр тавсия намудааст*

Нашри нав

1

**ТОШКАНД
2021**

UO'K 78(075)
KBK 74.268.53
85.3ya7
M 90

Мураттибон:
Надим Норхўчаев, Гулнара Ғаниева

Муқарризон:

- Ш. Ёрматов** – ҳофизи халқии Ўзбекистон, профессори Консерваторияи давлатии Ўзбекистон;
- Г. Мансурова** – роҳбари шўъбаи дирижёрии хори мактаби мусиқии махсусгардонидашудаи ҷумҳуриявии ба номи Р.Глиер;
- Б. Ашўров** – роҳбари шўъбаи тайёрии кадрҳои илмӣ ва педагогии Консерваторияи давлатии Ўзбекистон, доктори фалсафа доир ба илмҳои санъатшиносӣ (PhD);
- Б. Иззатуллоева** – омўзгори фанни маданияти мусиқии мактаби рақами 29-уми ноҳияи Тошканди вилояти Тошканд.

АЛОМАТҲОИ ШАРТӢ:

– бо ёрии падару модар ва хоҳару бародаронатон омўзед

– гўш мекунем

– месароём

– саводи мусиқӣ

– дар дафтари машқатон иҷро кунед

– эҷодкори мусиқӣ

– ҷамъбасти дарс

Барои дафтари машқ:

– Нуқтаҳоро якҷоя карда, навиштани шакл ва унсурҳои нотаро омўзед.

– Шаклҳоро аз рўйи нуқтаҳо кашед ва онҳоро ранг кунед.

– Супоришҳо барои мустаҳкамкунӣ.

Аз ҳисоби маблағи Бунёди мақсадноки китоби республика чоп шудааст.

Макети оригиналӣ ва концепсияи дизайнӣ аз ҷониби маркази таълими Республика коркард шудааст.

ISBN 978-9943-7115-2-5

© Маркази таълими Республика, 2021

БОБИ 1. СУРУД ВА ОҲАНГҲОИ ДЎСДОШТАИ МО

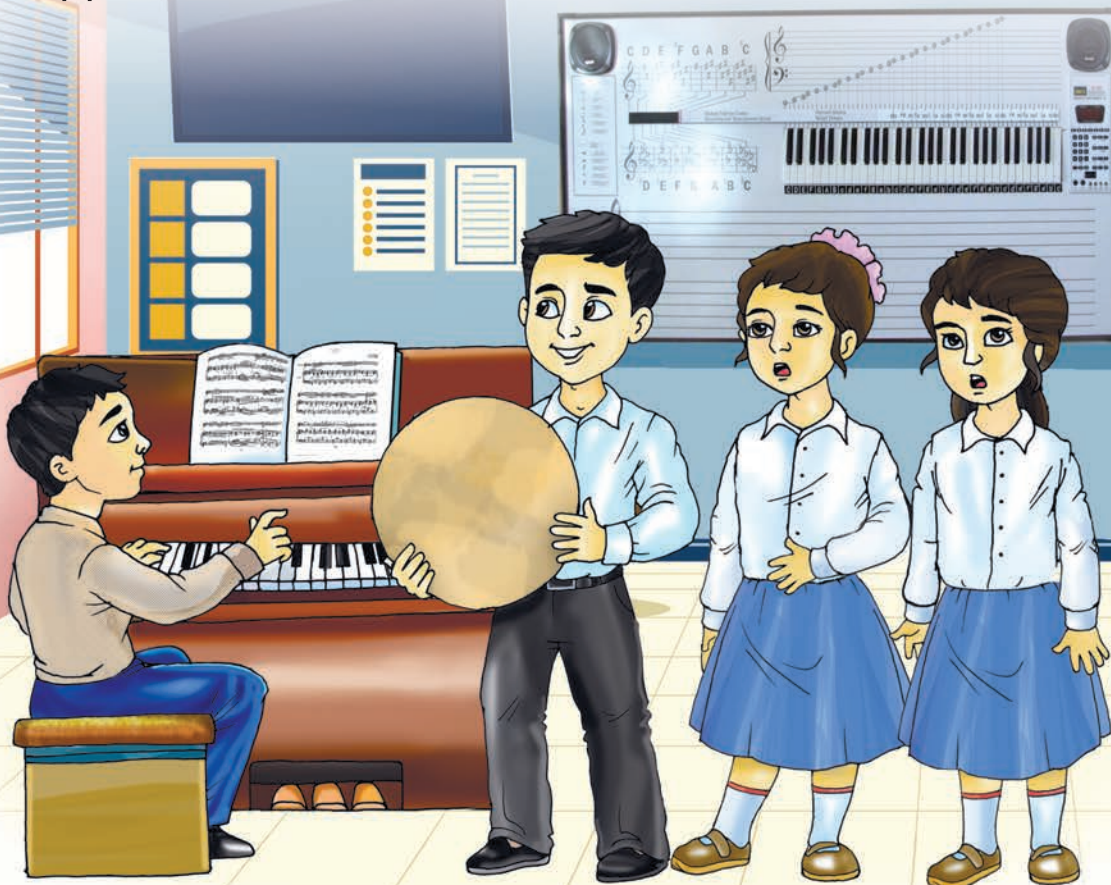

БАЧАҲОИ АЗИЗ!

Қадами аввалини шумо ба олами сеҳрноки музиқӣ муборак бошад! Дар ин саёҳат ба шумо устодонатон аз наздик кӯмак мерасонанд. Шояд шумо санъаткор намешавед, аммо ошноӣ ба олами музиқӣ барои боз ҳам рангину шавқовартар гузаштани ҳаётатон кӯмак мерасонад.

Бо воситаи китоби дарсии дар дастатон буда, доир ба сабақҳои нахустини музиқӣ шинос мешавед.

Бигзор музиқӣ ҳамсафари доимии шумо бошад!

Дарси 1

ҚОИДАҲОИ СУРУДХОНЇ

Барои дуруст иҷро кардани суруд, аввал онро бодикқат гӯш кардан лозим аст.

Сурудро дар ҳолати қоматро рост нигоҳ доштан, рост истода, ё ки нишаста хондан лозим аст.

Пеш аз сурудхонӣ саросема нашуда нафас гиред. Китфатонро бардоред.

Дар мобайни калима нафас нагиред.

Барои аниқ шунда шудани калимаҳои суруд овозҳои садонок ва ҳамсадохоро дуруст талаффуз кардан лозим.

Ҳангоми сурудхонӣ овозатон бояд сабук ва форам шунда шавад. Овозхоро дароз талаффуз кунед.

Сурудро ифоданок ва барои шунавандагон ба тарзи писандида хондан лозим аст.

Тарзи суруд хонданро ба ҳаракати дастони омӯзгор нигоҳ карда омӯzed.

Ҳангоми а-у гуфтан овоз аз паст ба боло мебарояд.

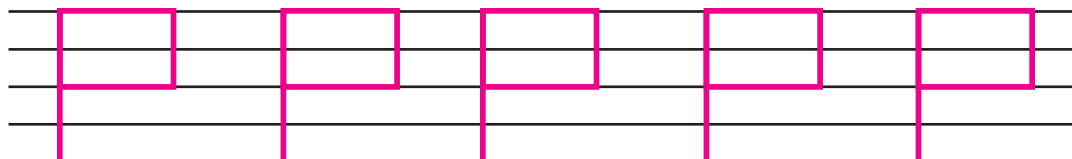
А

У

О

И

Е

ГИМНИ ДАВЛАТИИ РЕСПУБЛИКАИ ЎЗБЕКИСТОН

Шеъри А.Орипов

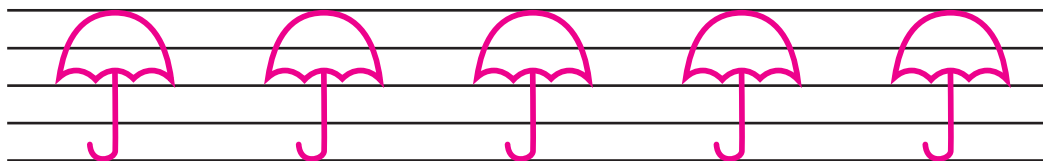
Оҳанги М.Бурҳонов

ОВОЗҲО. ОВОЗҲОИ МУСИҚИ ВА ГУМБУРОСИ

Дар атрофамон овозҳои гуногунро дучор шудан мумкин аст. Инҳо: овозҳои гумбурӯси (пурғавғо) ва мусиқии мебошанд. Ба овозҳои гумбурӯси овозҳои ҳайвонот, шибир-шибири борон ва ғурриши бод мисол шуда метавонанд.

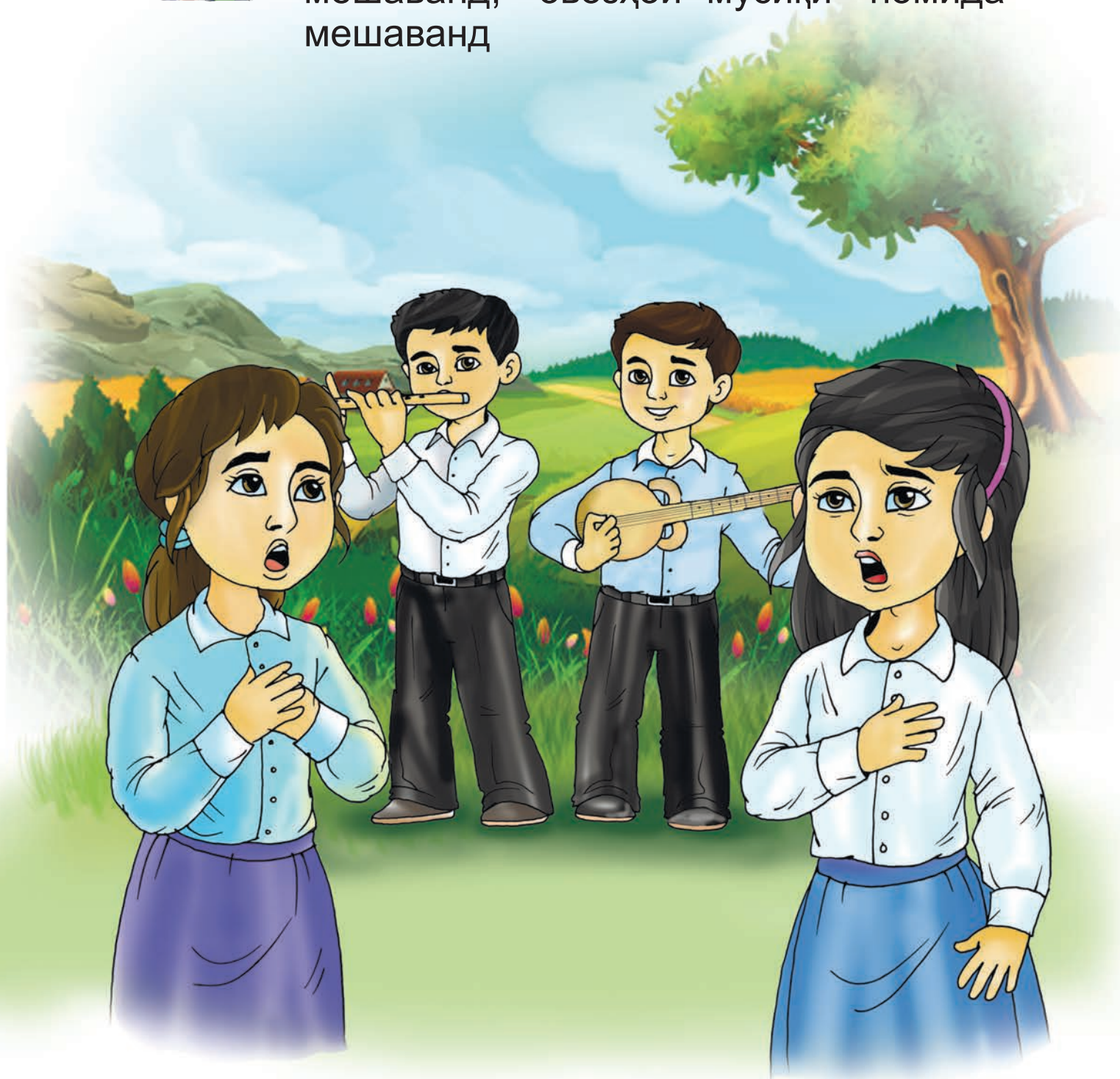
Инчунин, овозхое, ки дар натиҷаи соиши ҷисмҳо ҳосил мешаванд, «овозҳои гумбуросӣ» низ номида мешаванд.

A musical staff with six pink candle-like notes. To the right, there is a small illustration of a boy in a blue suit holding a sheet of music.

Овозхое, ки ҳангоми сурудхонӣ ва навохтани асбобҳои мусиқӣ шунида мешаванд, “овозҳои мусиқӣ” номида мешаванд

АНДИЖОН ПОЛКАСИ

Оҳанги халқӣ
Такмили Н.Норхўчаев

ВАТАН

Шеъри *М. Миршакар*
Оҳанги *Ш. Соҳибов*

Ватан аз дилҳо,
Мебарорад ғам.
Ватан одамро,
Мекунад одам!

Болу пари кас,
Ватан мебошад.
Бахтовари кас,
Ватан мебошад.

Ту бахтиёрӣ,
Эй насли озод!
Ту Ватан дорӣ,
Зебову обод!

Овозҳои муסיқӣ ва гумбуросиро муайян кунед.

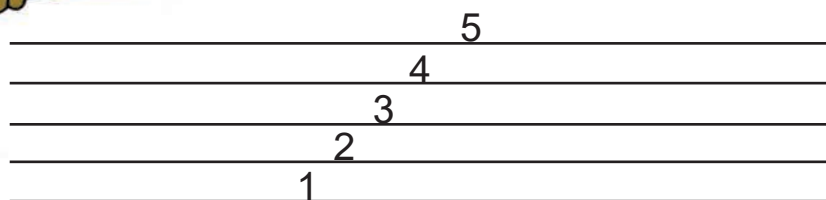

Дарси 4

МАФҲУМ ДАР БОРАИ РОҲИ НОТА

Овозҳои мусиқӣ бо нотаҳо навишта мешавад. Панҷ хате (рах), ки дар онҳо нотаҳо навишта мешаванд, “РОҲИ НОТА” ном дорад.

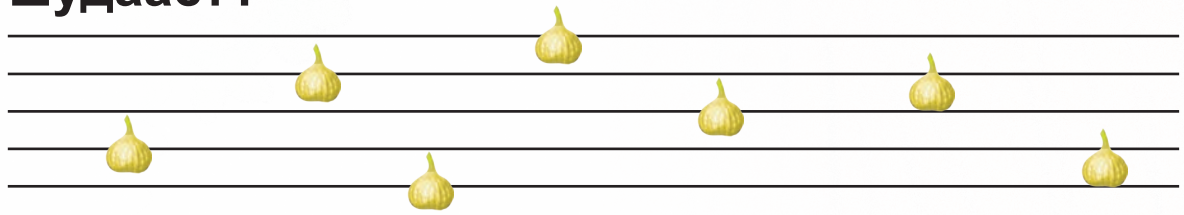
АНЖИР

Шеъри *П. Мӯъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Анжир қизикдир ўзи,
Лекин биттадир кўзи.
Айтақолай олдиндан,
Ранги қолмас олтиндан.

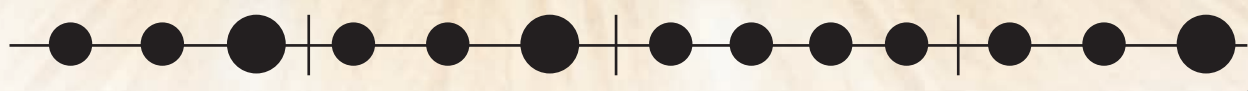
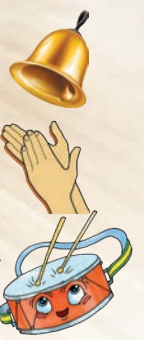
Пишса ўзи-ўзидан,
Асал томар кўзидан.
Мазза қиламиз ахир,
Кузда еганда анжир.

Бигӯед, ки анқирҳо дар кадом хат ҷойгир шудааст?

РАҚС

Оҳанги *Н. Норхӯҷаев*

?!) Супориши дар саҳифаи 11-уми дафтари машқ додашударо иҷро кунед.

 Дарсҳои 5-6

ОҲАНГҲОИ ДЎСТДОШТАИ МО

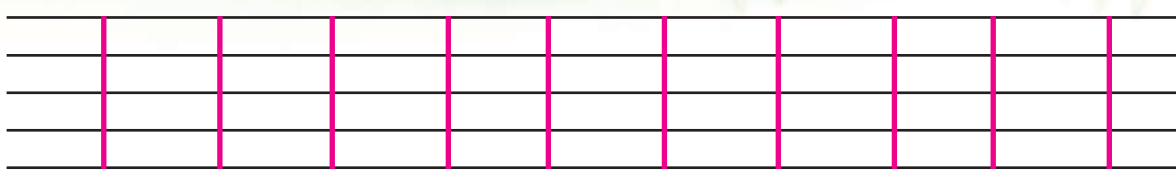

Савту наво ин оҳангест, ки аз овозҳо сохта мешавад. Асоси музикиро оҳанг ташкил медиҳад, ки он бо ҷаззобияти худ моро ба худ ҷалб мекунад.

ДИЛХИРОЖ

Оҳанги халқии ўзбек

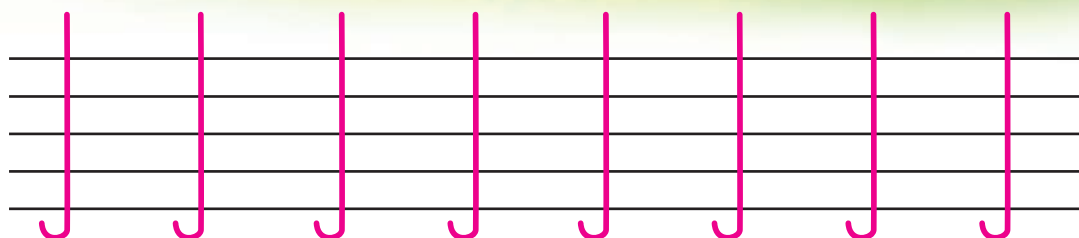

КУЗ

Шеъри *Н. Рўзимуҳамедов*
Оҳанги *С.Абрамова*

Келиб етди жавҳар куз,
Сандиқ очди гавҳар куз.
Боғларнинг саховати, } 2 марта
Сочилди ноз-неъмат.

Ҳил-ҳил пишди нок, гилос,
Очилди пахтамиз соз.
Очилди пахтамиз соз, } 2 марта
Пахтамиз, жон пахтамиз.

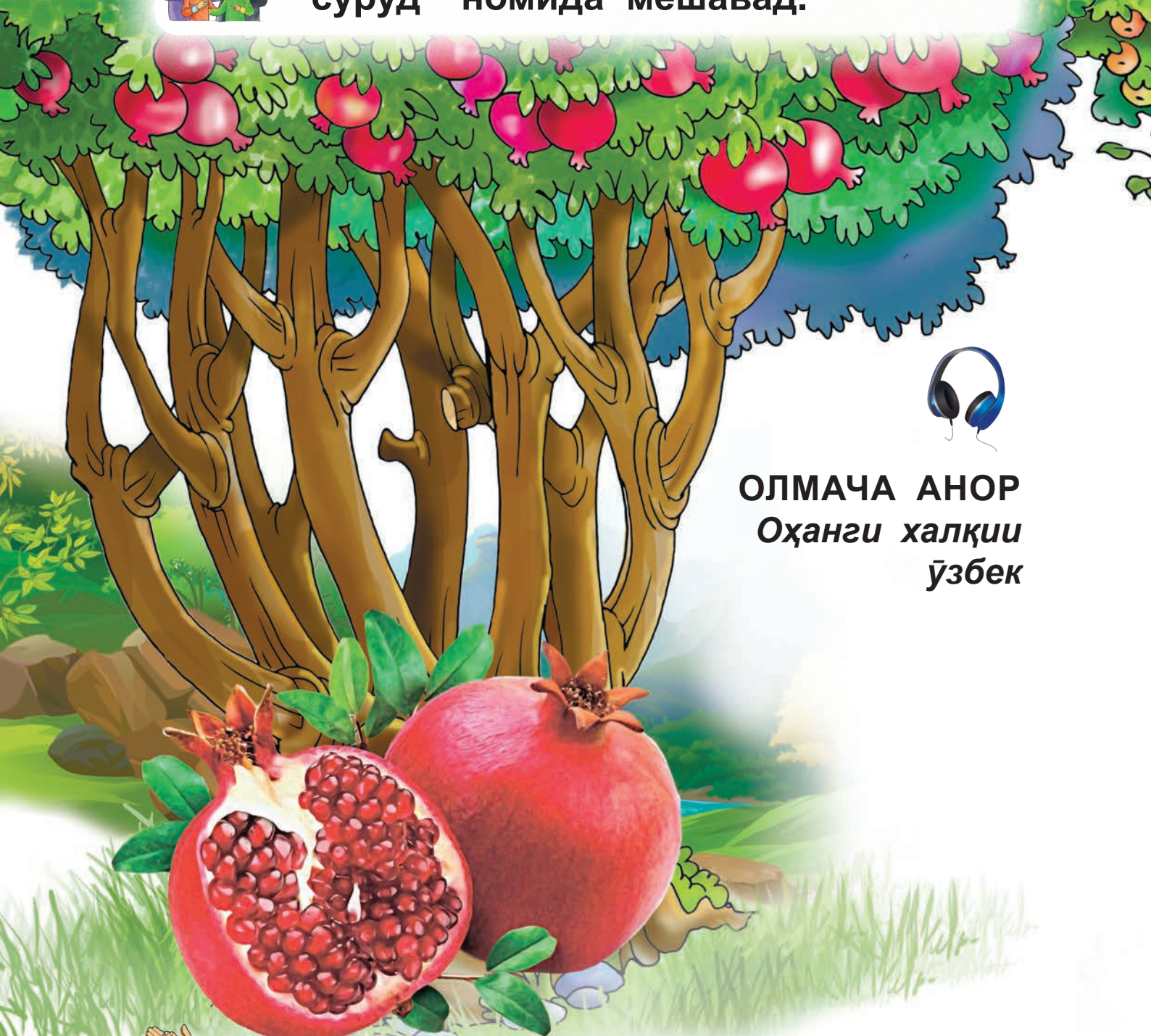

 Дарсҳои 7-8

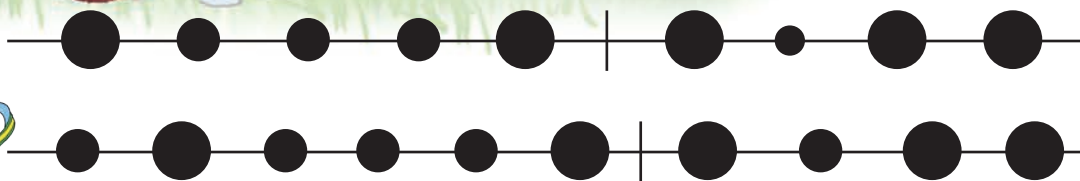
СУРУДҲОИ ДЎСТДОШТАИ МО

Шеъре, ки дар он оҳанг мебанданд,
“суруд” номида мешавад.

ОЛМАЧА АНОР
*Оҳанги халқии
ўзбек*

Ҳангоми сурудхонӣ барои фаҳмо ва аниқ талаффуз кардани калимаҳо эътибор диҳед.

ОЛМА

Шеъри *П. Мӯъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Олмани қаранг, олмани қаранг,
Юзлари таранг.
Шохда қалтирар, шохда
қалтирар,
Ранги ялтирар.

Кетмас узилиб, кетмас узилиб,
Турар тизилиб.
Ким олма еса, ким олма еса,
Маза-ю маза!

Дарси 9

БОЗИҲОИ МУСИҚӢ

Бозиҳое, ки дар он суруд хонда рақс иҷро карда мешавад, “бозиҳои мусиқӣ” меноманд.

ОҚ ТЕРАКМИ, КҮК ТЕРАК?

Шеъри **Х. Қаюмов**   Оҳанги **А. Мансуров**

Оқ теракми, кӯк терак,
 Биздан сизга, ким керак?
 Ўқиши, иши аъло,
 Ғайратли, чаққон, доно.
 Катталарнинг дастёри,
 Кичикларнинг сардори,
 Одоб-ахлоқда ўрнак,
 Қувноқ болалар керак.

БОРОНАК

Шеъри *Ҷ. Ҳошимӣ*
Оҳанги *Қ. Яҳёев*

Чак-чак борон меборад,
Моро шодон медорад.
Оби борон роҳатбахш,
Савти борон мефорад.

Нақарот:

Чак-чак, чак-чак, чак-чак, чак.
Чак-чак, чак-чак, чак-чак, чак.

Тоза шўяд гулҳоро,
Боғу дашту саҳроро.
Борон равшан гардонад,
Табъу дилҳои моро.

Нақарот:

Чак-чак, чак-чак, чак-чак, чак.
Чак-чак, чак-чак, чак-чак, чак.

БОБИ II. САЎХАТ БА ОЛАМИ МУСИҚИ

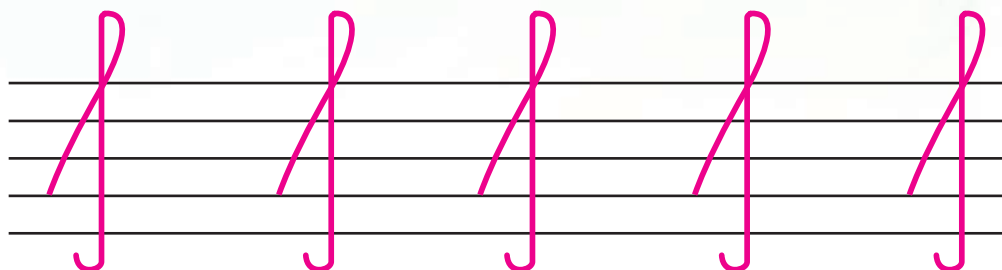
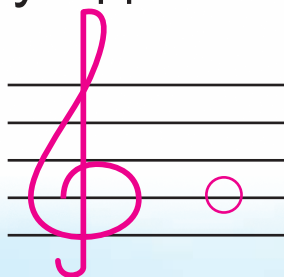
Дарси 1

КАЛИДИ СКРИПКА

Қисми доирашакли калиди скрипка хати дуюми роҳи нотаро фаро мегирад. Дар хати дуюм овози сол навишта мешавад. Барои ҳамин ҳам ин калидро “**калиди сол**” низ меноманд.

Хушрӯ навиштани калиди скрипкаро омӯзед.

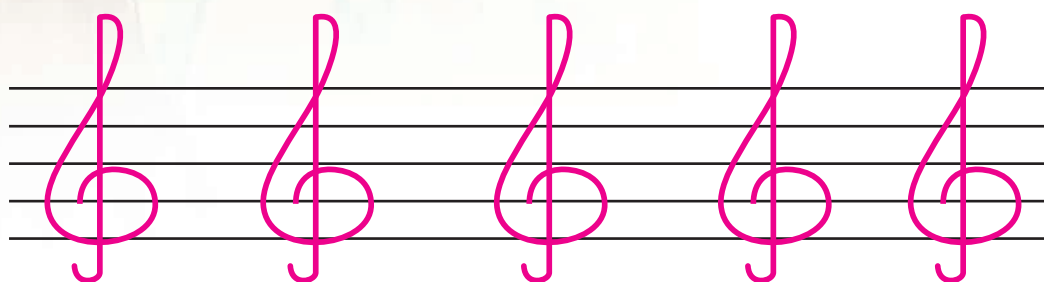

КАЛИДИ АҶОИБ

Ҳар як дари хонаро,
Мекушоянд бо калид.
Нотаҳоро ҳам доим,
Калидаш ҳаст мулоим.
Дар бари нотаи Сол,
Ҷой дорад калиди Сол.
Ба савти шӯх гулоим,
Сар мешавад ӯ доим.

Супориши дар саҳифаи 20-уми дафтари машқ додашударо иҷро кунед.

ЮРИШ МАРШИ

Оҳанги *Ф. Назаров*

Гўш мекунем, ба мусиқӣ мувофиқ қадам
монда роҳ рафтанро меомўзем.

САРҲАДЧЇ

Шеъри *М. Голиб*
Оҳанги *С. Самторов*

Субҳ аз паи шаб,
Омад ба майдон.
Шуд нури хуршед,
Ҳарсӯ парешон.

Бархост мардум,
Аз хоби роҳат.
Бо хотири ҷамъ,
Соқу саломат.

Сарҳадчӣ – бедор,
Сарҳадчӣ – ҳушёр.
Аз ҳоли мардум –
Доим хабардор.

Меҳри Ватан буд,
Зӯру мадораш.
Хоки Ватан буд,
Дар ихтиёраш!

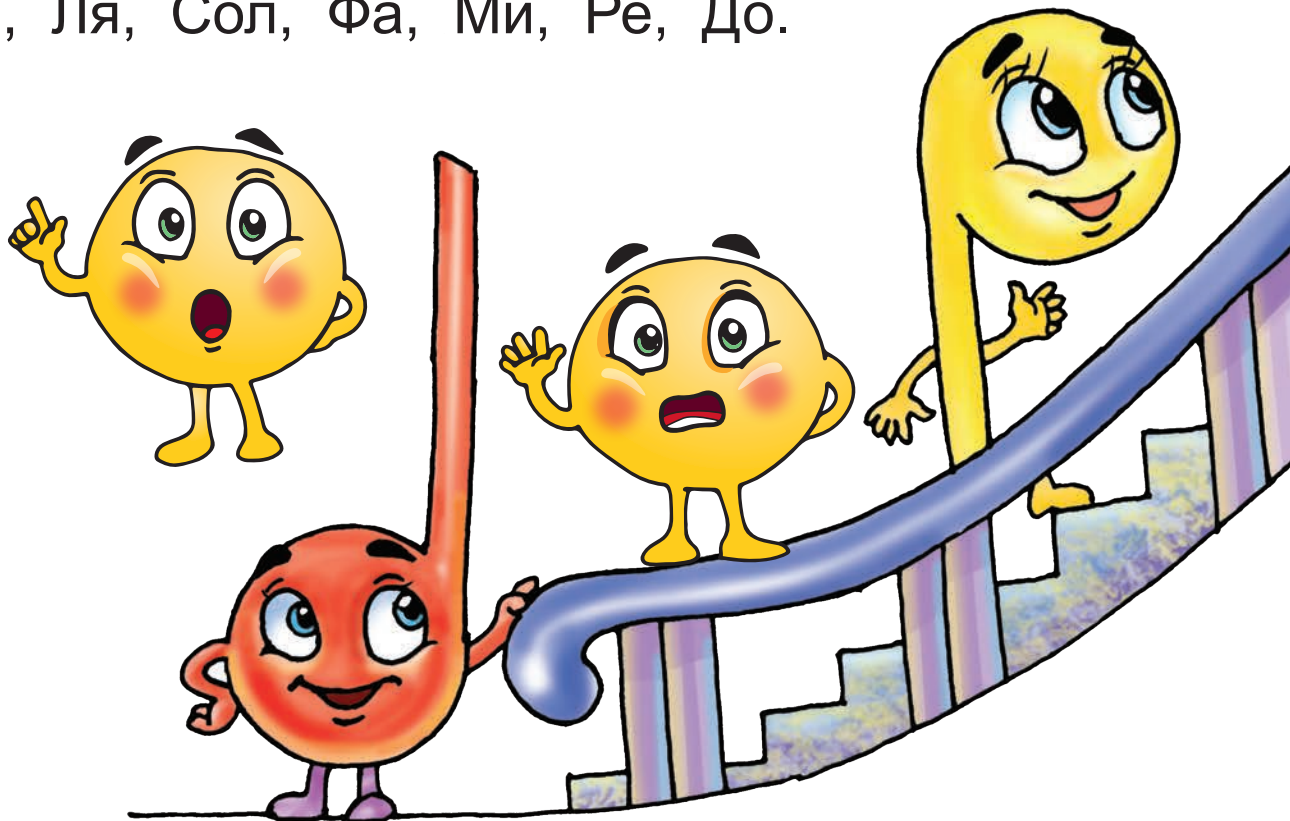
НОМГУЗОРИИ НОТАҲО

ҲАФТ ОВОЗИ МУСИҚӢ

Шеърӣ Қ. Ҳошимӣ
Оҳанги Қ. Охунов

Ҳафт овози мусиқӣ,
Бунёди ҳар оҳанг аст.
Ҳамчун рангинкамон аст,
Овози рангоранг аст.
До, Ре, Ми, Фа, Сол, Ля, Си.
Си, Ля, Сол, Фа, Ми, Ре, До.

СИ

ЛЯ

СОЛ

ФА

МИ

РЕ

ДО

ЗАБОНИ ТОЧИК

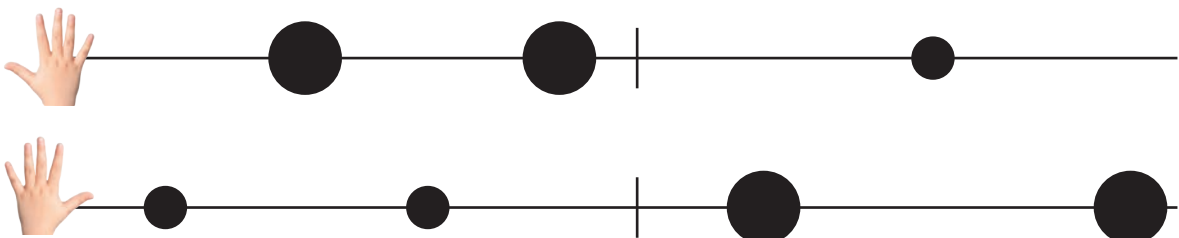
Шеъри **И. Ёқубов**
 Оҳанги **Ҷ. Охунов**

Дурри гаронӣ,
 Ширинбаёнӣ,
 Хуштар зи қонӣ,
 Забони тоҷик!

Дар илму ирфон,
 Чу Шамси тобон,
 Ҳастӣ дурахшон,
 Забони тоҷик!

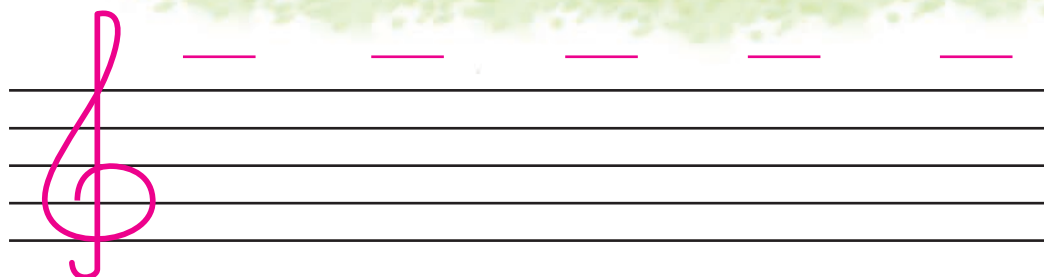
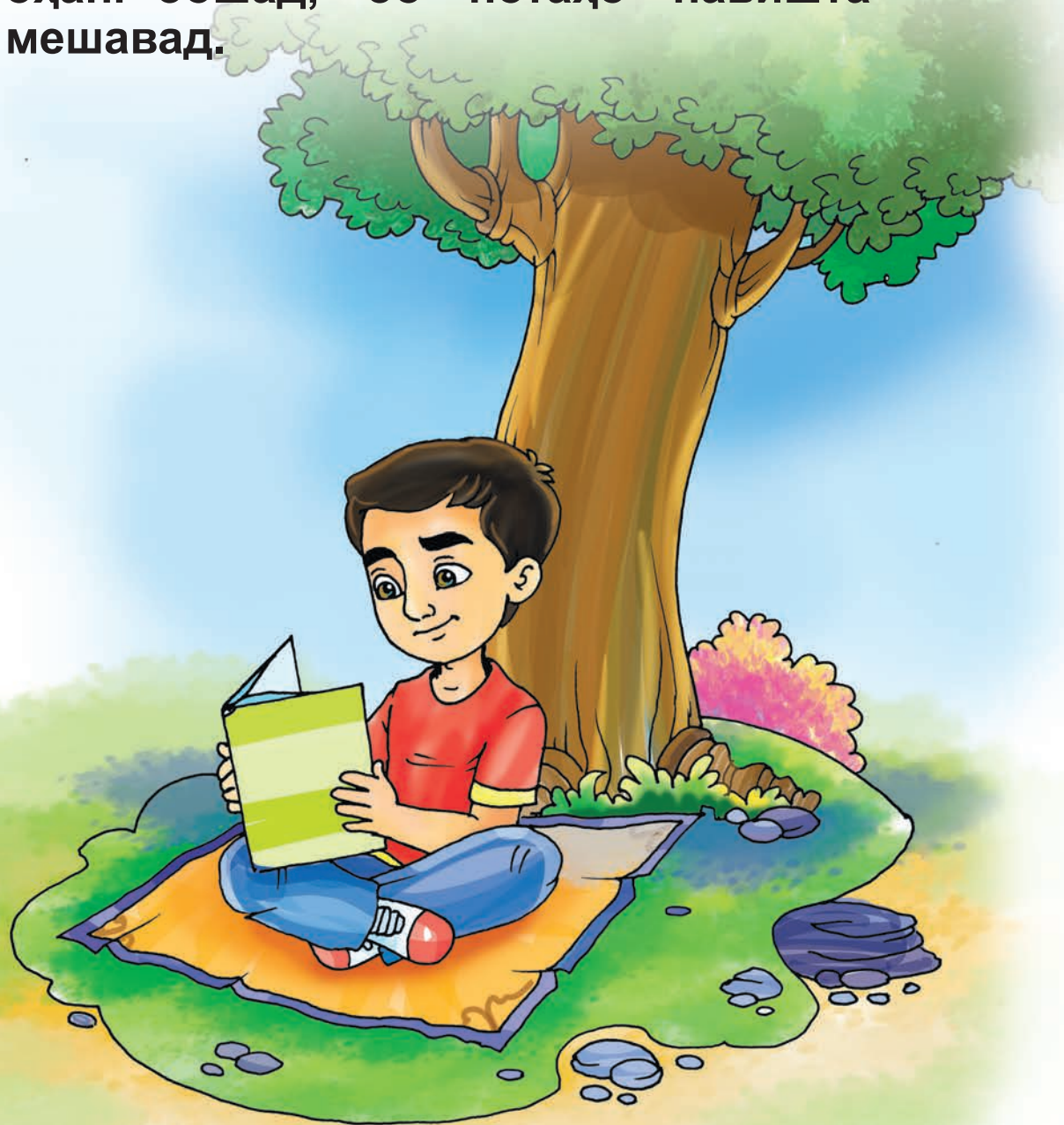
Аҷаб ширинӣ,
 Асал баринӣ,
 Ба дил қаринӣ,
 Забони тоҷик!

Чу лавзи Қомӣ,
 Шеъри Низомӣ,
 Ҳастӣ гиромӣ,
 Забони тоҷик!

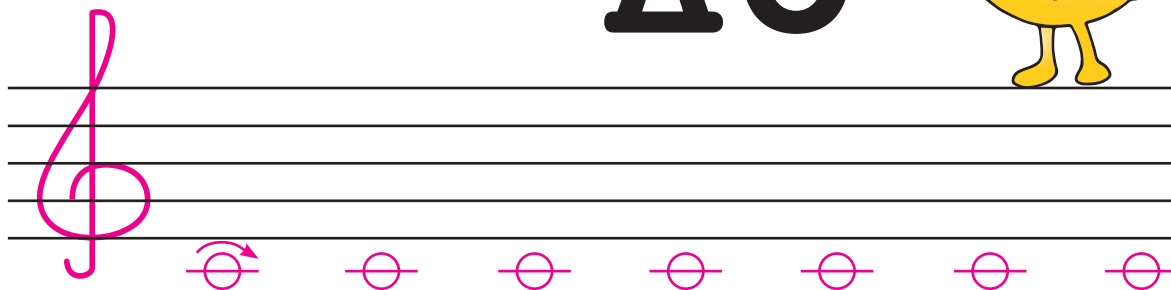
Суруд аз калима ва оҳангҳо иборат аст. Калимаҳо бо ёри ҳарфҳо, оҳанг бошад, бо нотаҳо навишта мешавад.

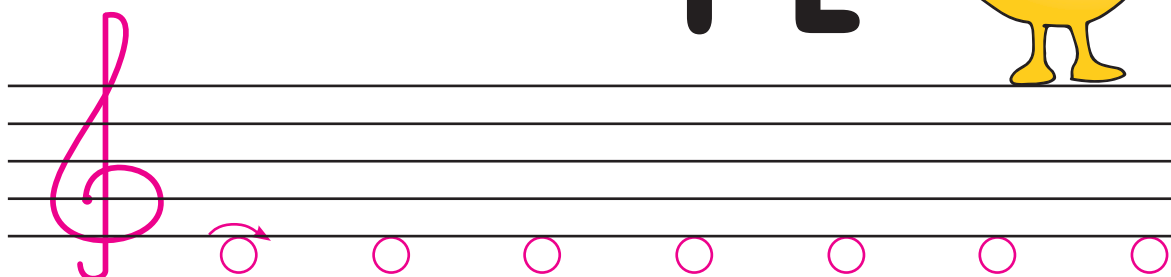
НОТАИ ПУРРА

ДО

РЕ

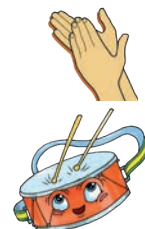
ПИАНИНО

Шеъри *М. Зайнитдинова*
Оҳанги *Ҷ. Начмиддинов*

До, ре, ми, фа, сол, ля, си,
Мактаб пианиноси.

Клавиши оқ-қора,
Ҳавасинг келар, қара.

Бир, икки, уч, ўнг оёқ,
Оҳангга солинг қулоқ.
Янгроқ куйга жўр бўлиб,
Қўшиқ айтамыз қувноқ.

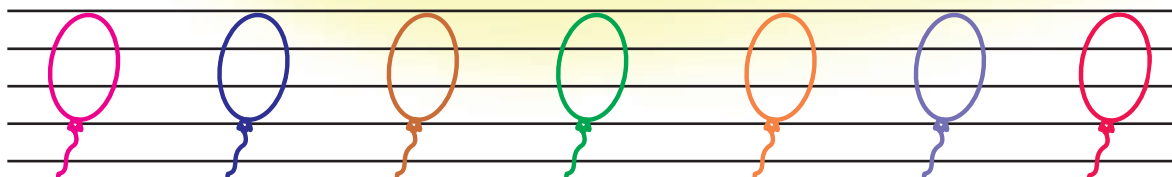

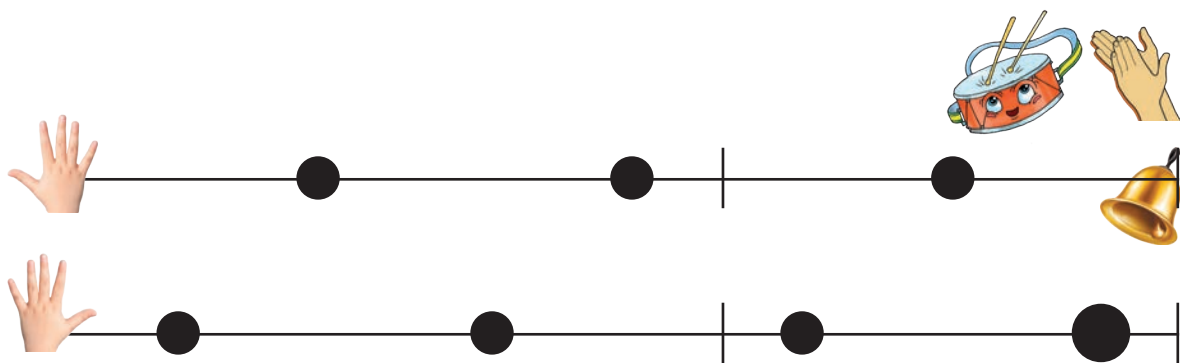
АЛИФБОИ МУСИҚЇ

Шеъри *Н. Бақозода*
Оҳанги *Ҷ. Охунов*

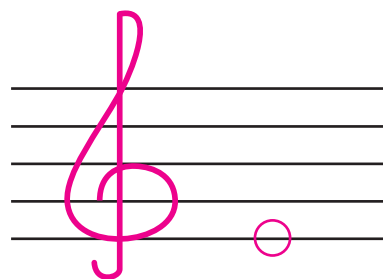
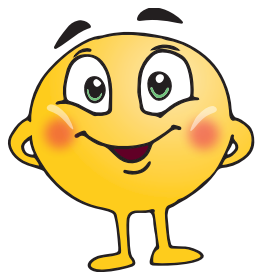
Номи ҳарфи Алифбо –
А, Б, В, Г, Д, Е, Ё ...
Номи ҳарфи мусиқӣ –
До, Ре, Ми, Фа, Сол, Ля, Си.

Ҳар кадоме – як садо,
Як овозу як наво:
До, Ре, Ми, Фа, Сол, Ля, Си.
Си, Ля, Сол, Фа, Ми, Ре, До.

Дарсҳои 6–7

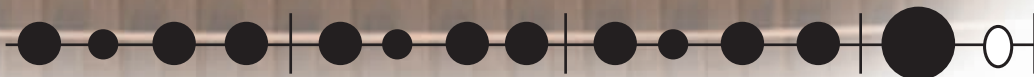

МИ

ҚАРИ НАВО

Оҳанги халқии ўзбек
Такмили Н. Норхўчаев

СОЛИ НАВ

Шеъри А. Баҳорӣ

Оҳангҳои Х. Абдуллоев, Н. Норхўҷаев

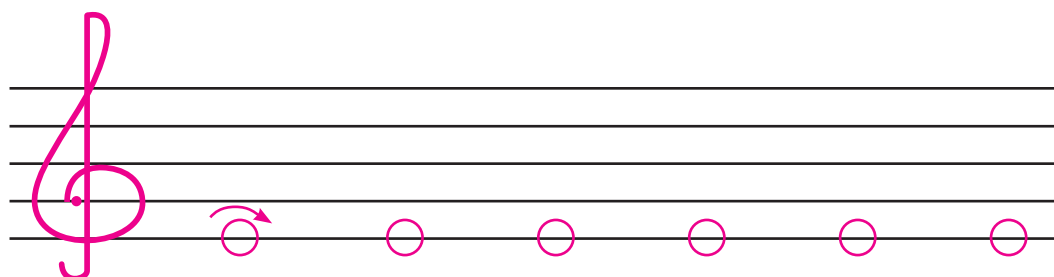

Соли нав омад,
Шоду ғазалхон.
Табрик созем,
Онро рафиқон.

Имрӯз – рӯзи,
Якуми январ.
Рӯзи муборак,
Рӯзи мунаввар.

Чун одамони,
Ин мулки аъзам.
Бин, арчаи мо –
Сарсабзу хуррам!

Бобой барфӣ,
Дорад ишора.
Бар фарқи арча,
Сўйи ситора.

СУПОРИШҶО БАРОИ МУСТАҲКАМКУНӢ

1. Овозҳои а-у-ро дуруст талаффуз кунед.

2. чӣ гуна овоз мебарорад?

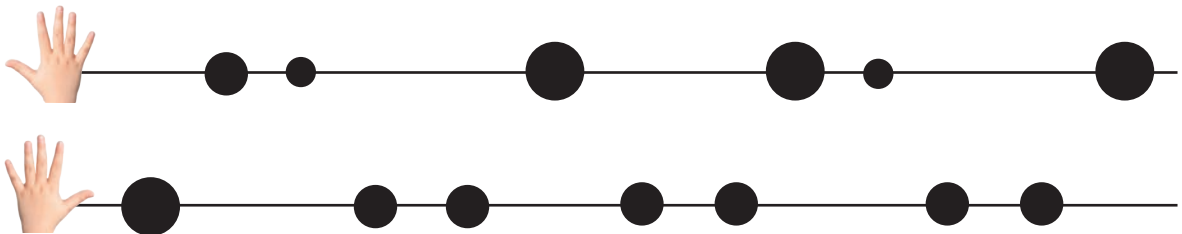

3. чӣ гуна овоз мебарорад?

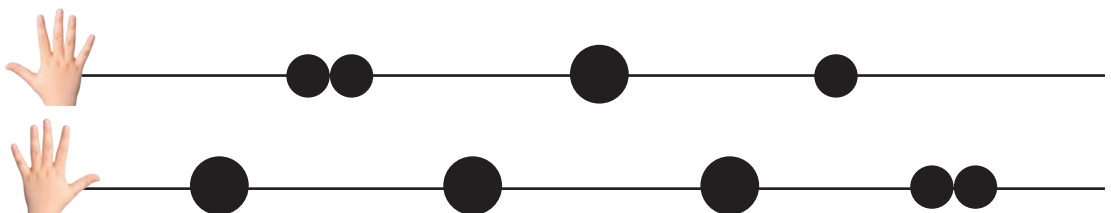

4. чӣ гуна овоз мебарорад?

5. Ритми оҳанги “Андиҷон полка” -ро иҷро кунед.

6. Ритми оҳанги “Себаку анор” -ро иҷро кунед.

7. Шеърро аз ёд кунед.

До ҳарфи аввалин аст,
Аммо чӣ таҳнишин аст!
Бар ҳарфҳои дигар
Чун зинаи заррин аст!

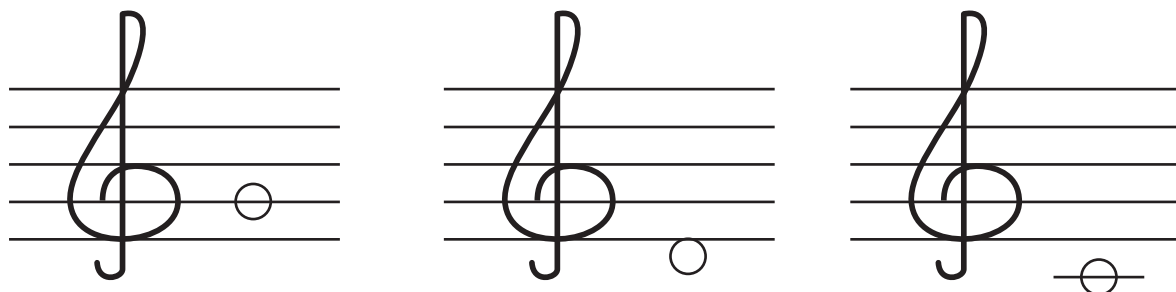
* * *

Ре ҳарфи бекаму кост,
Ҳарфи равону буррост,
Ҷояш агарчӣ паст аст.
Аз “До” ҳамеша болост!

* * *

Ми ҳарфи сеюмин аст,
Ми савти дилнишин аст,
Буррад миёни Ми-ро
Хатте, ки аввалин аст.

8. Нотаи “Ре”-ро ёбед.

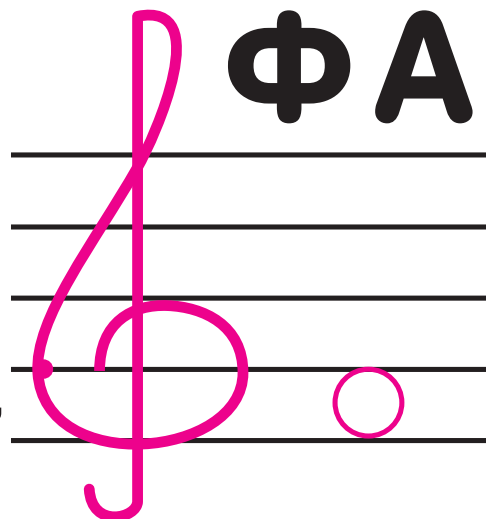

БОБИ III. САЁҲАТ БА САВОДИ МУСИҚЇ

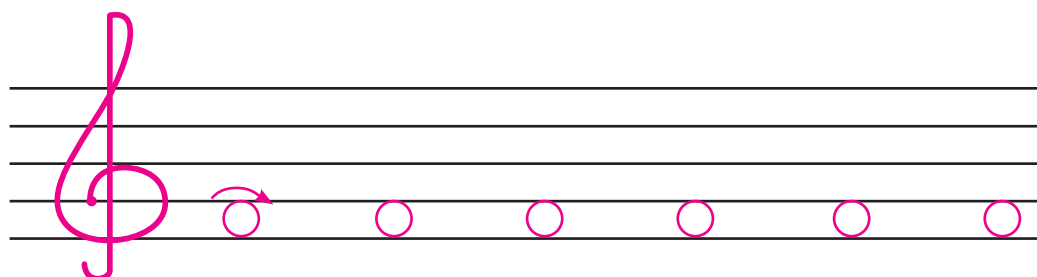
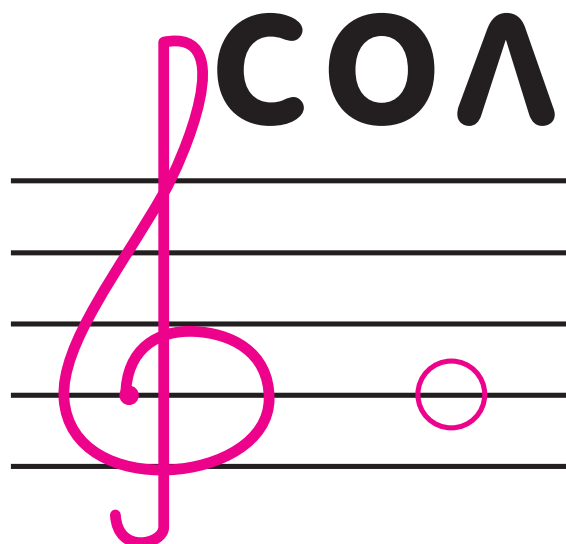
Дарсҳои 1–2

«Фа» ҳарфи фораму хуш,
 Ҷояш – миёни ду хат,
 «Фа» хуш расад ба ҳар гӯш,
 «Фа»-ро нақун фаромӯш!

«Сол» аст ҳарфи солим,
 Дар рӯи хатти дуюм.
 Савташ хушу мулоим,
 Бошад ҳамеша қоим.

НОРИМ-НОРИМ

Суруди халқии ўзбек
Такмили Н.Норхўчаев

БИРИНЧИ ҚОР

Шеъри *Р. Толиб*
Оҳанги *Н. Норхўчаев*

Эй қор, шодсан бунча ҳам,
Ахир эриб кетасан.
Вой, вой, вой, вой.

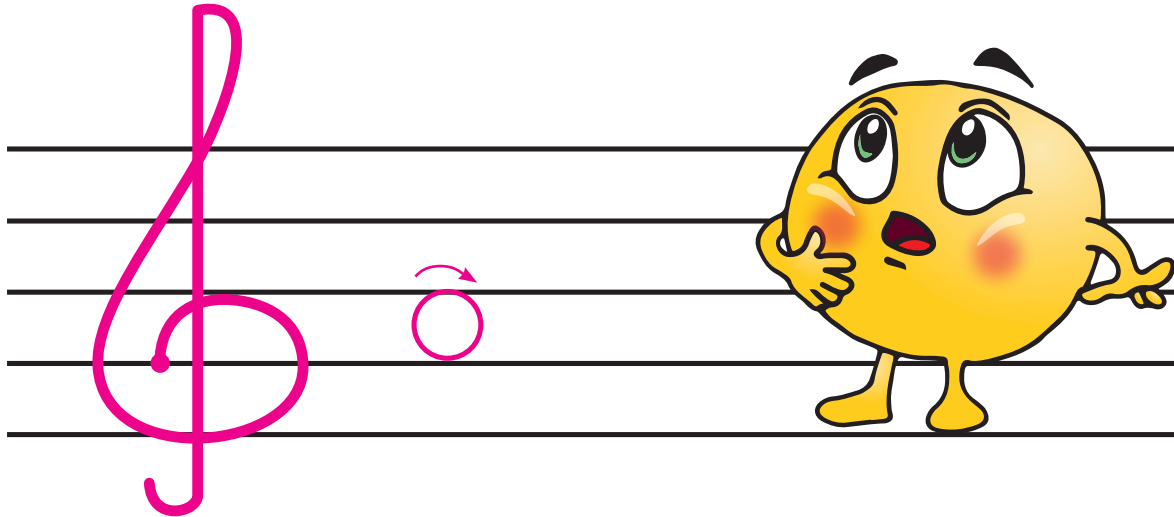
Мен сизларга бир олам
Қувонч бериб кетаман.
Ҳой, ҳой, ҳой, ҳой.

The illustration shows a young boy in winter attire (green jacket, yellow scarf, blue hat) holding a snowflake. The background is a snowy landscape with a tree and falling snow. To the left, there are icons for clapping hands, a drum, a bell, and a boy with sheet music. Below the illustration is a musical staff with a treble clef and a series of notes: a whole note, a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The notes are represented by black circles on a line.

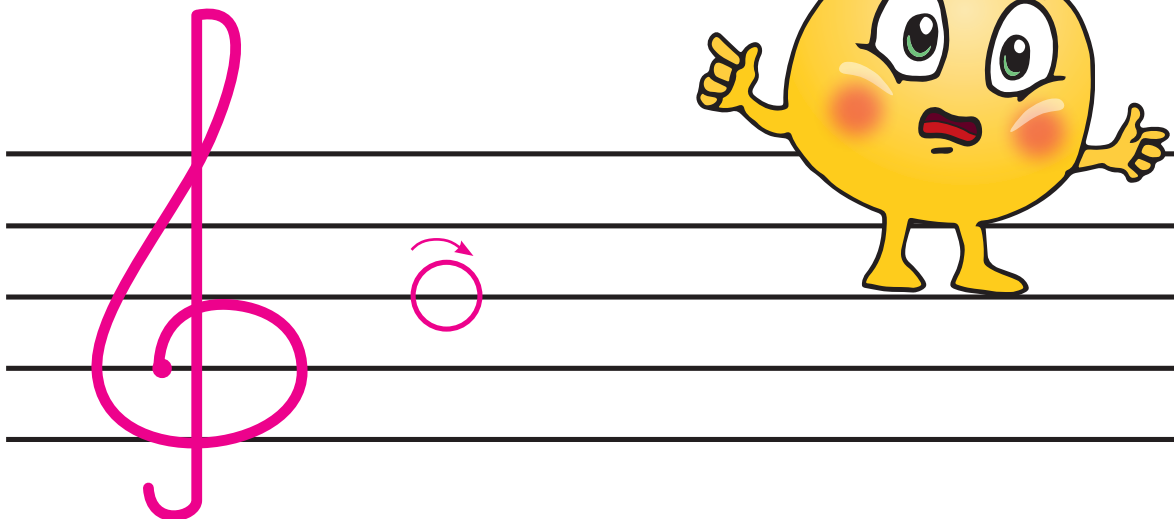
“Ля” ҳарфи дилнавоз аст,
 “Ля” хуштарин овоз аст,
 Байни хатти дую се,
 Меъёри савту соз аст.

ЛЯ

Си ҳарфи дилписанд аст,
 Дар хатти байн банд аст,
 Мақому мансаби Си
 Бисёр ҳам баланд аст!

СИ

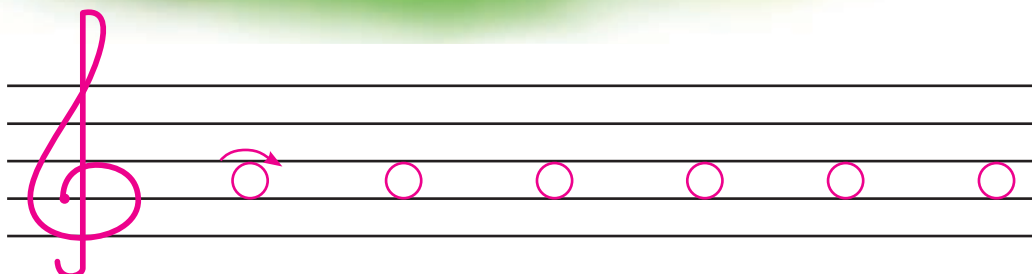

ЖЎЖАЛАР

Шеъри *П. Мўъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Жўжалар жуда қизиқ,
Оёқлари қилтириқ.
Чиқишибди тухумдан –
Оппоқ кичкина хумдан.

Чип-чип дея сўзлашар,
Ойисини излашар.
Товуқ сўзин ўқишди,
Ердан увоқ чўқишди.

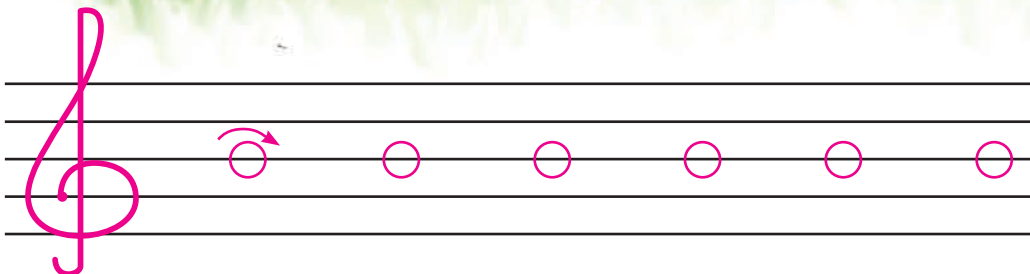

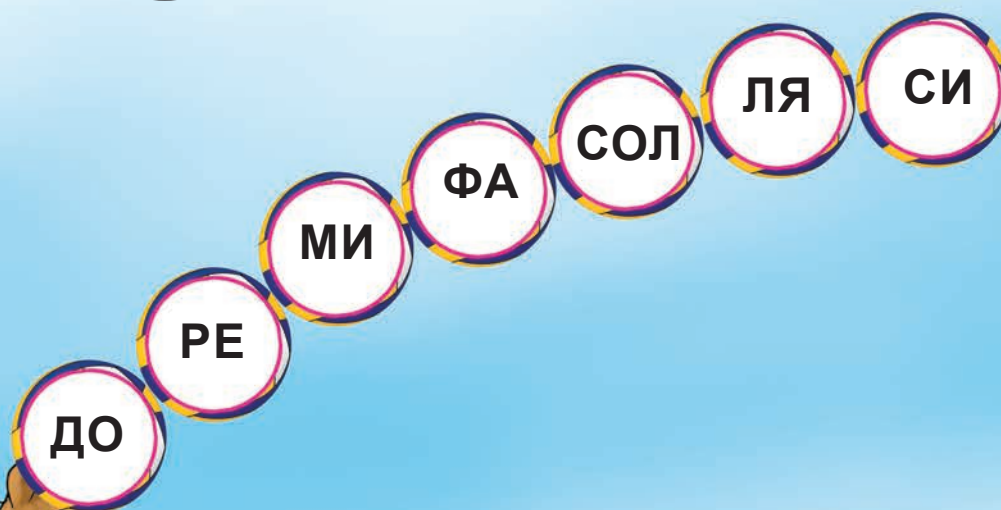
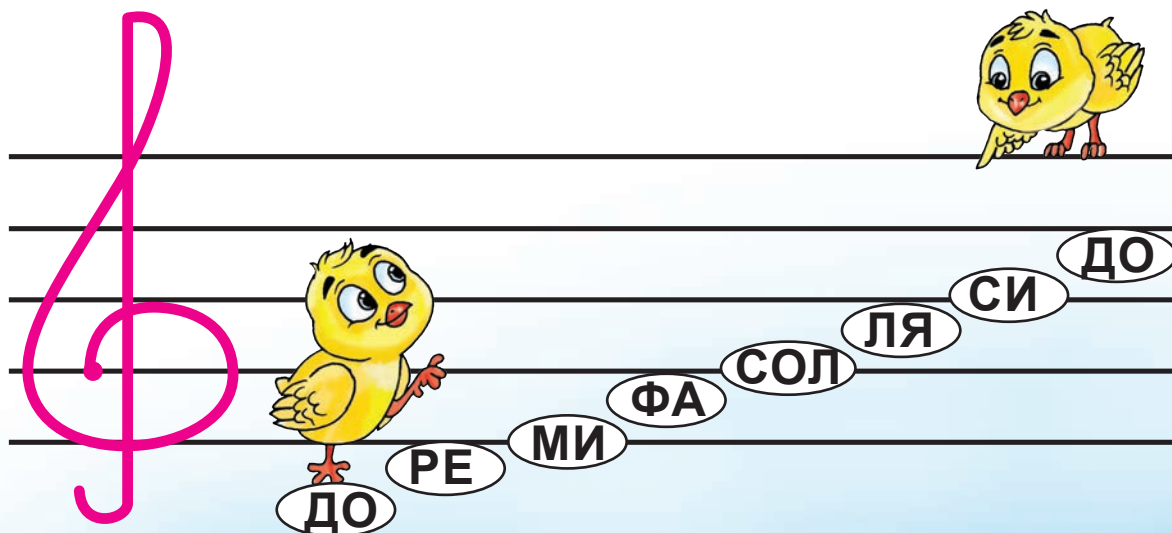
ЛАВЛАГИ

Шеъри *П. Мўъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Лавлаги-ю лавлаги,
Ерни аста кавлагин.
Мўл бўлибди ҳосили,
Аъло экан қизили.
Лолага ўхшар,
Қип-қизил ранги,
Худди бўялгандай яп-янги.

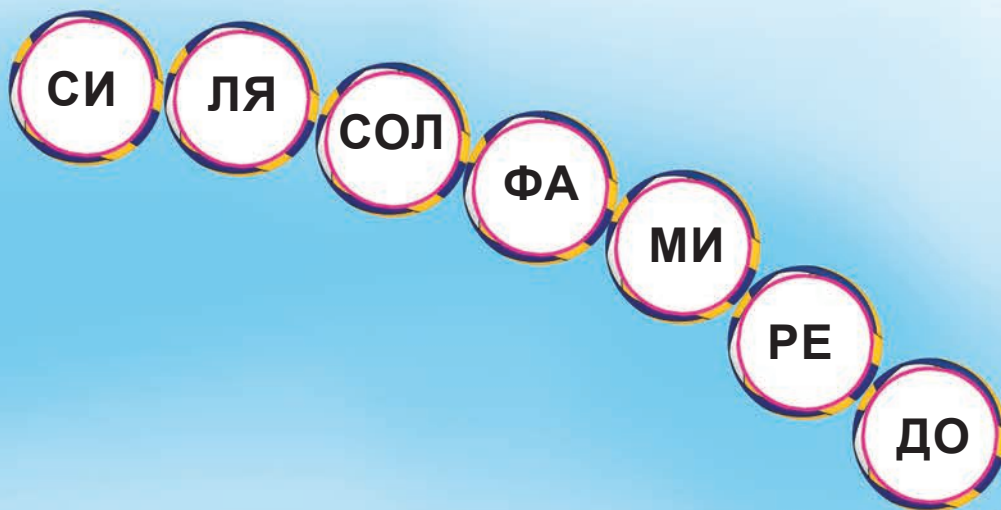
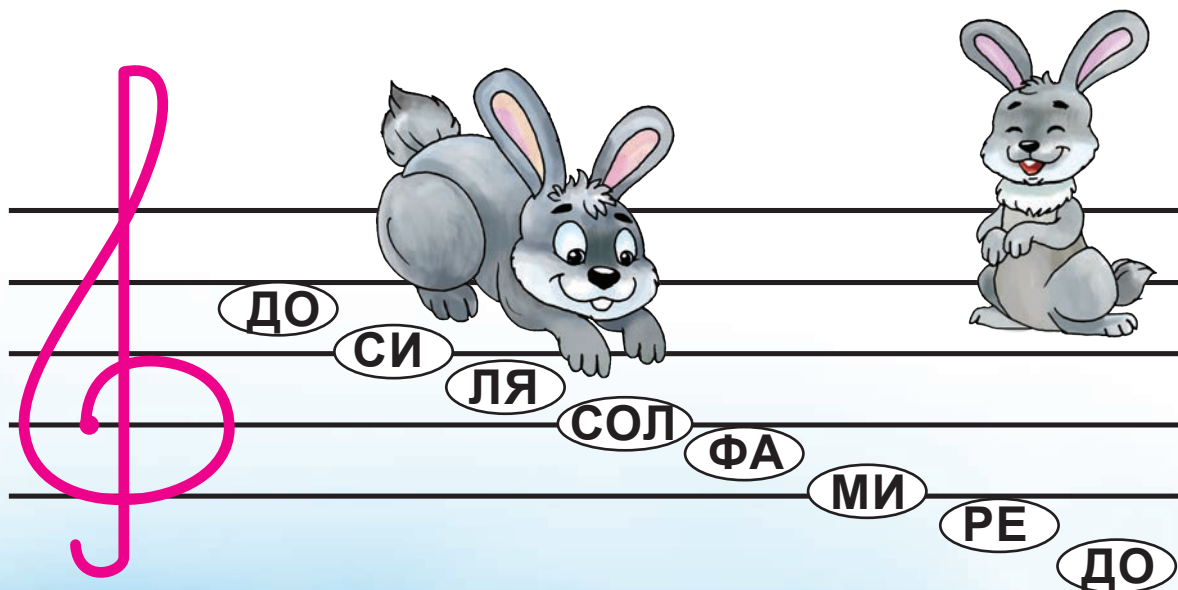

НОМҲОИ ОВОЗҲО ВА ПАЙДАРҲАМИИ ОНҲО

Номҳои овозҳоро аз чап ба рост
ва аз рост ба чап гуфтан кӯшиш
кунед.

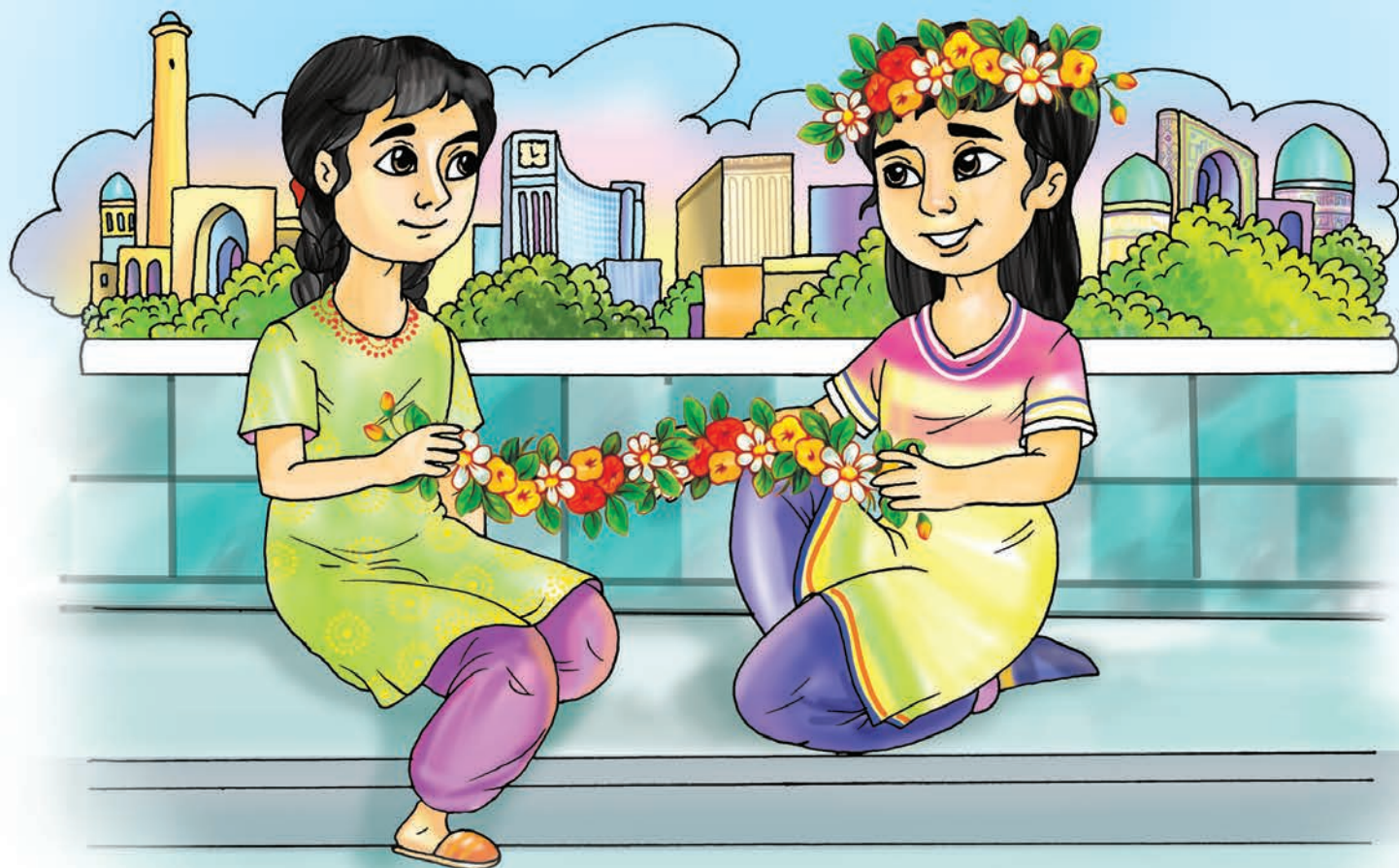

ЧИТТИГУЛ

*Суруд ва бозии халқии кўдакон
Шеъри Ғафур Ғулом*

Тошхон қиз ўзи-ўзи
Бошида ёрма дўзи
Ха-ю, читти гул.

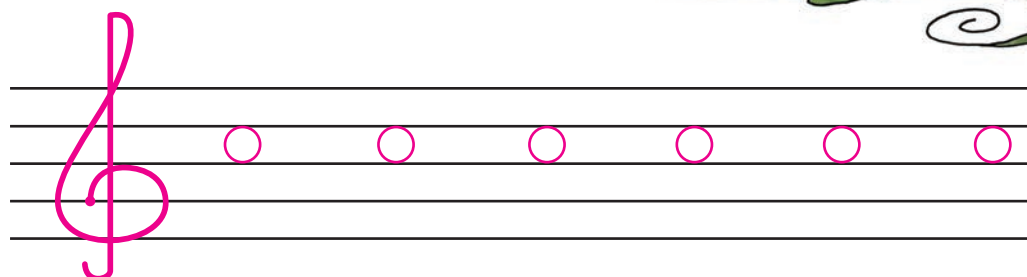
ДИЛОРОМНИНГ ҚЎШИҒИ

Шеъри *П. Мўъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Қувноқ, хушовоз
Жажжи Дилором.
Қўшиғи дилга
Бахш етар ором.
“Аям ва дадам
Бўлсинлар бардам,
Дунё тургунча
Турсинлар ҳар дам”.

Куйлар Дилором
Хушчақчақ бардам.
Дунёда озод
Бўлсин ҳар одам.
Қалб овозимни
Тингласин олам,
Тингласин дадам,
Тингласин олам.

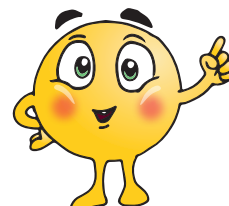

Дарсҳои 7–8

НОТАҲОИ ДАР БОЛО ВА БАЙНИ ХАТҲО ҶОЙГИРШУДА

Нотаҳои дар болои
хатҳо ҷойгиршуда

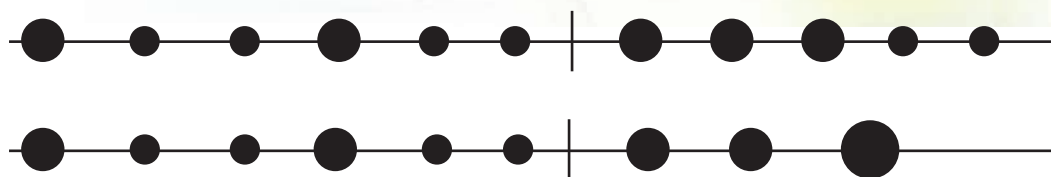
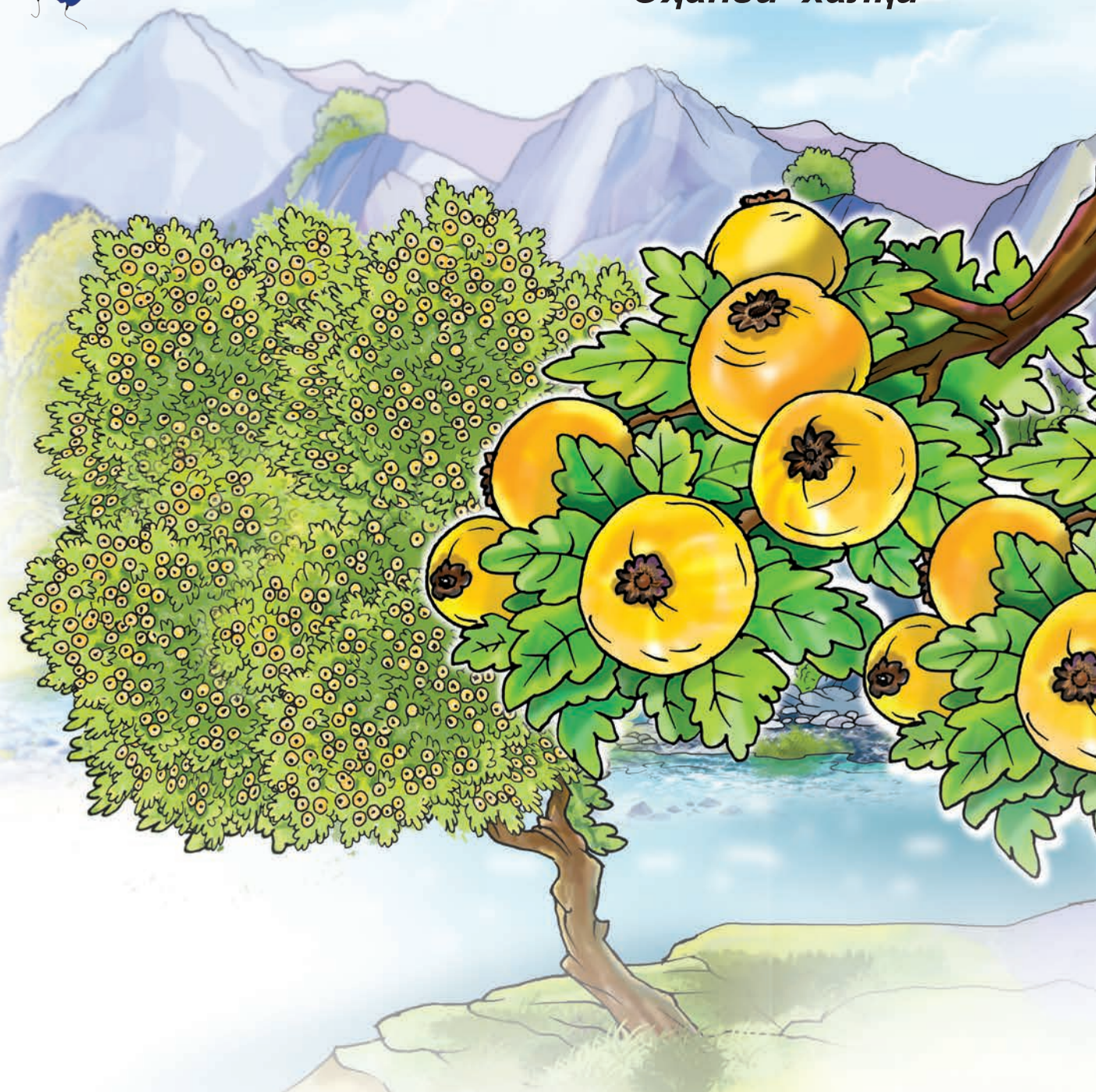
Нотаҳои дар байни
хатҳо ҷойгиршуда

Нотаҳои дар хатҳои
иловагӣ ҷойгиршуда

ДУЛОНЧА

Оҳанги халқӣ

НЕВАРАЛАР ҚЎШИҒИ

Шеъри *С. Барноев*
Оҳанги *Н. Норхўчаев*

Боғим бор, гулзорим бор,
Бош боғбоним – бобомлар.
Ширин сўзли, беозор,
Меҳрибоним – момомлар.

Нақарот:
Невара, эвара, чеварамиз,
Бизлар уйнинг чеваримиз.

Остонамиз муқаддас,
Аҳил ота-онамлар.
Офтоб нури тугамас,
Ҳавас қилар одамлар.

Нақарот:

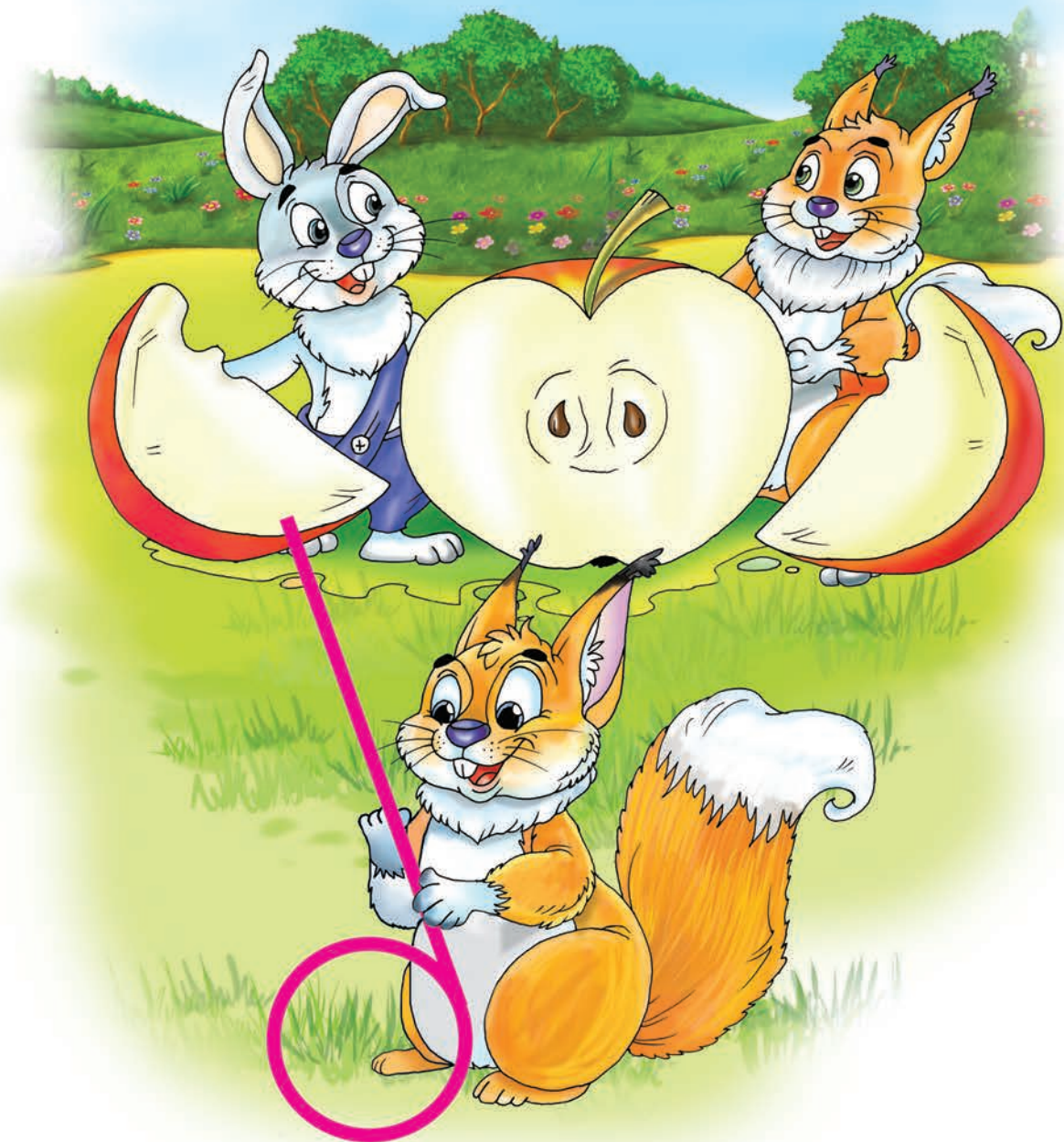
Ниятимиз пок, нурли,
Шундан бизлар ғурурли.
Бобо, момолар билан
Яшаш қандай сурурли!

Нақарот.

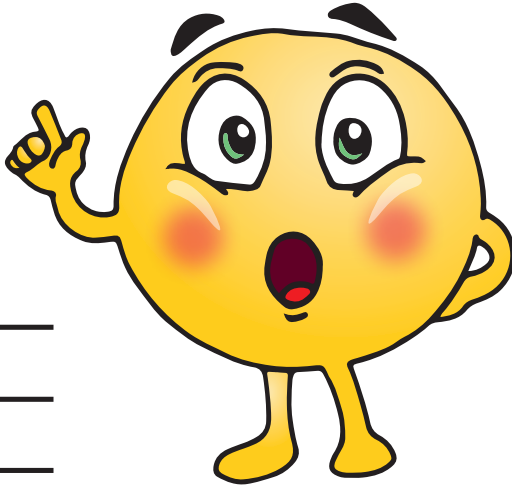
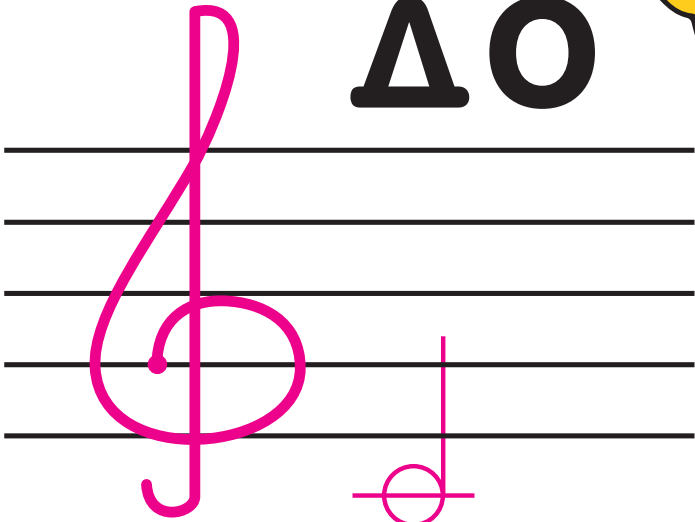

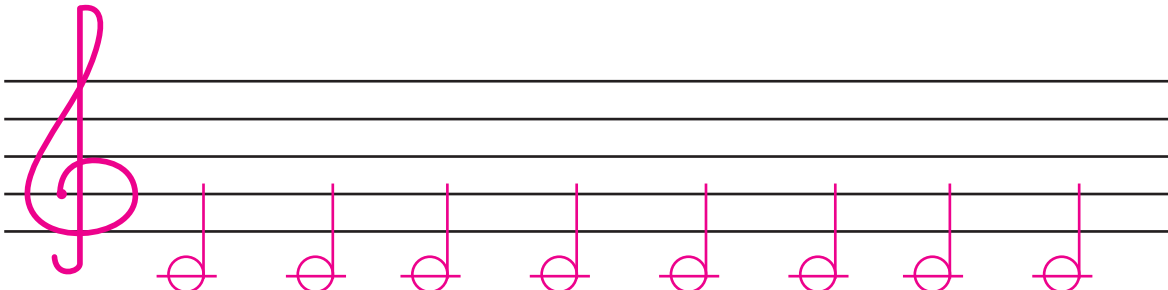
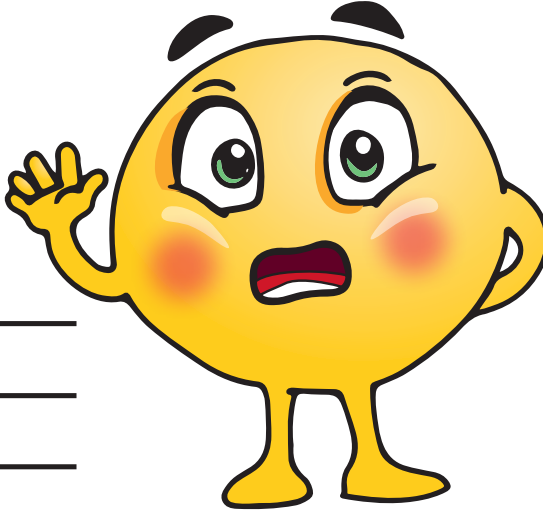
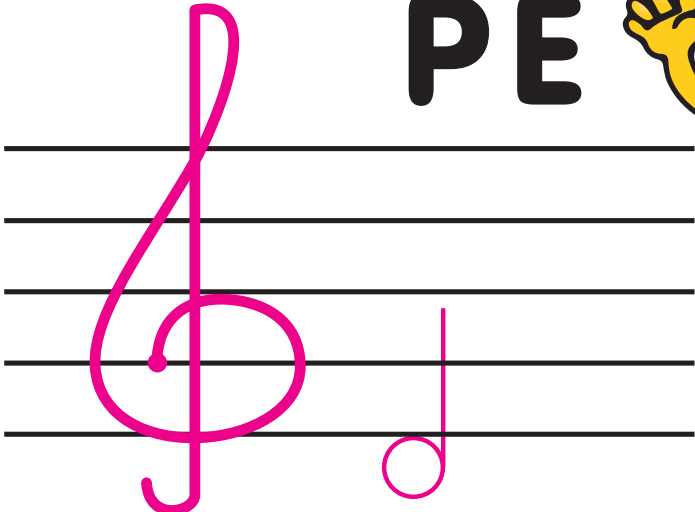
НИМ НОТА

Δ Ο

Ρ Ε

НЕАПОЛИТАНЧА ҚЎШИҚ

Оҳанги П. Чайковский

The musical notation consists of three parts:

- A rhythmic pattern on a single line with a white circle, followed by six black circles, a bar line, a black circle, and a white circle.
- A rhythmic pattern on a single line with a black circle, followed by five black circles, a bar line, a black circle, a white circle, and a black circle.
- A treble clef on a five-line staff with six quarter notes on the second line.

БОБИ IV.
АСБОБҲОИ ХУШНАВОИ
МИЛЛИИ МО

Дарсҳои 1–2

АСБОБҲОИ ТОРӢ
ДУТОР БАӢТИ

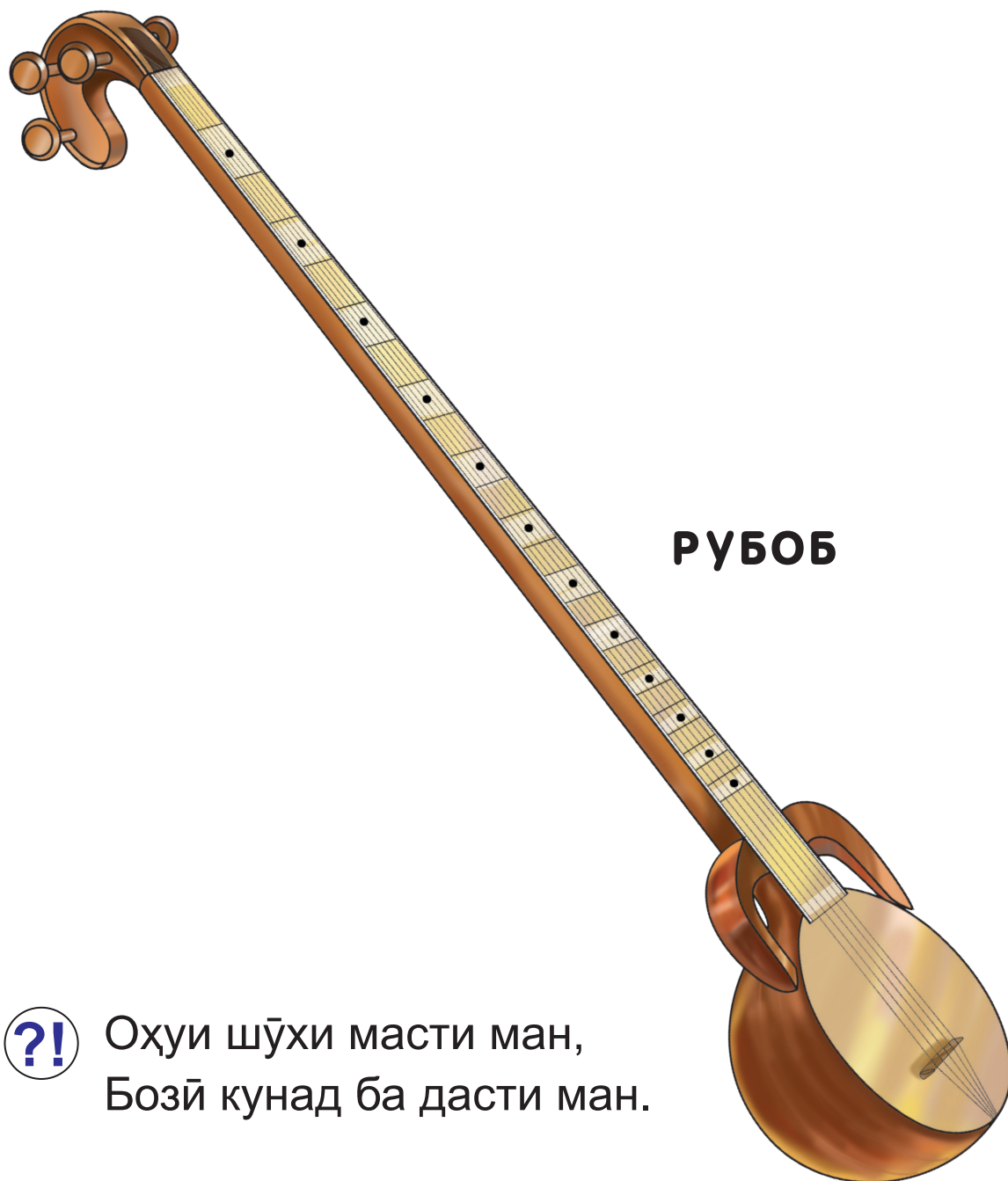
Оҳанги халқӣ
Такмили Н. Норхӯчаев

ДУТОР

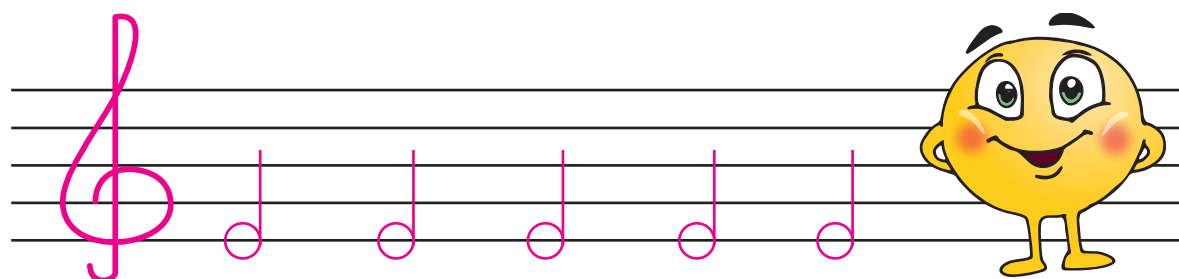
?! Дар боғ булбул сарояд,
Соҳибонаш бихонад.

РУБОБ

?! Оҳуи шўҳи масти ман,
Бозӣ кунад ба дасти ман.

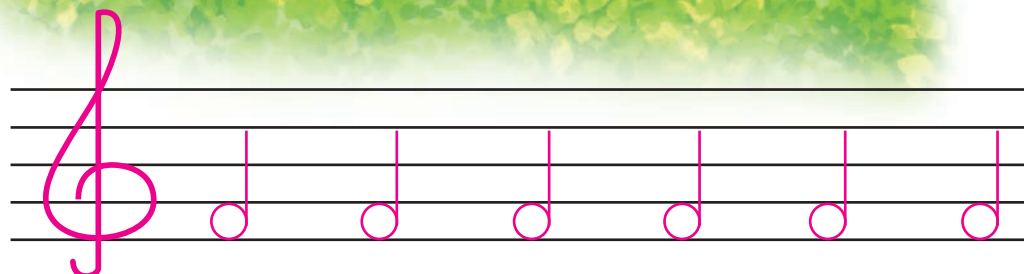

БУҒДОЙ

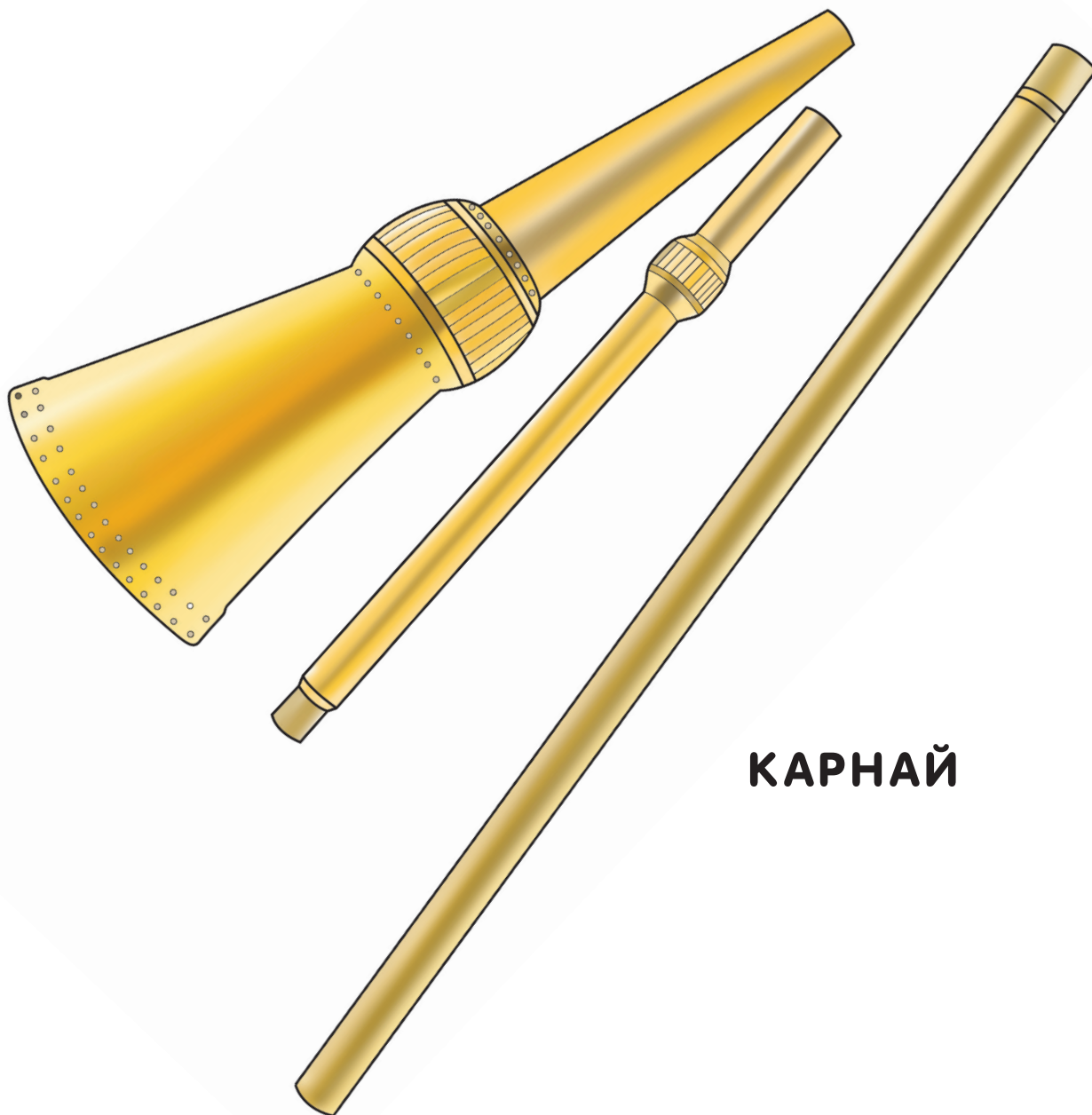
Шеъри *П. Мўъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Эккан эдим,
Кўкат бўлди, дон бўлди.
Пишгандан сўнг,
Оппоққина нон бўлди.

Элим бой, элим бой,
Нимага бой?
Элим бой, элим бой,
Экар буғдой!

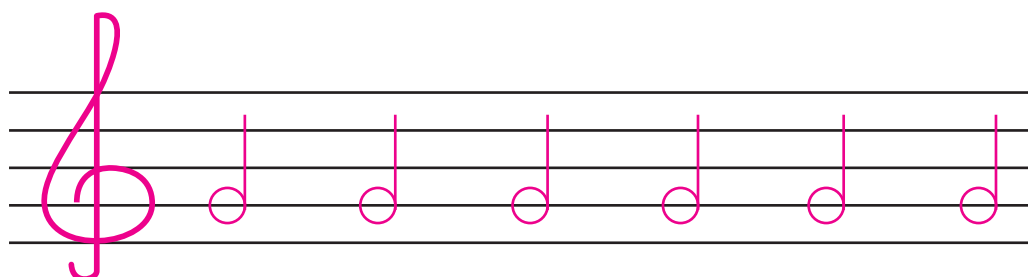

АСБОБҲОИ НАФАСИ (ДАМӢ)

КАРНАЙ

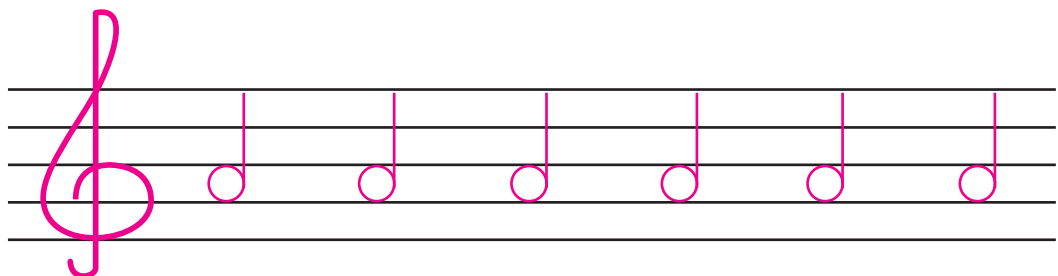
❗ Оҳанги найу садои карнай
Шодӣ ба дил оварад паёпай.

СУРНАЙ

Бо пуф навохта манро,
Бо ҳафт сӯрох навозанд.
Дар тӯю сурҳо доим,
Бо овозам мебозанд.

СЕҲРЛИ ДУНЁ

Шеъри **Ҳ. Аҳмедова**
Оҳанги **Х. Ҳасанова**

Дилда орзулар, куйлаймиз жўшиб.
Қувонч, шодликни куйларга қўшиб.
Болалик гулдир бу гўзал чаманда.
Яшаймиз яйраб энг бахтли Ватанда.

На қ а р о т :

Куйлар олам сочиб зиё.

Чорлар ҳар дам бу сеҳрли дунё.

Порласа нурлар, очилар гуллар,

Яхши тилакка тўлади диллар.

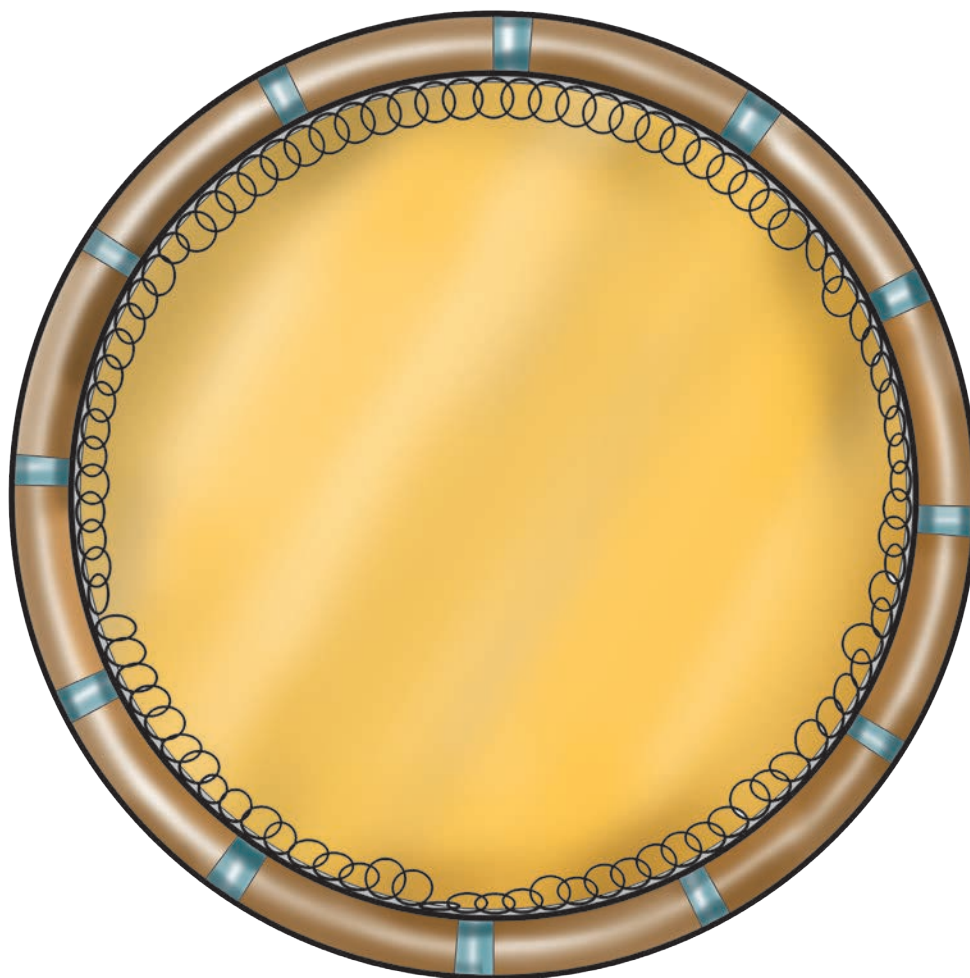
Куйга соламиз, бу замин самони,

Қўшиқлар билан безаб дунёни.

На қ а р о т .

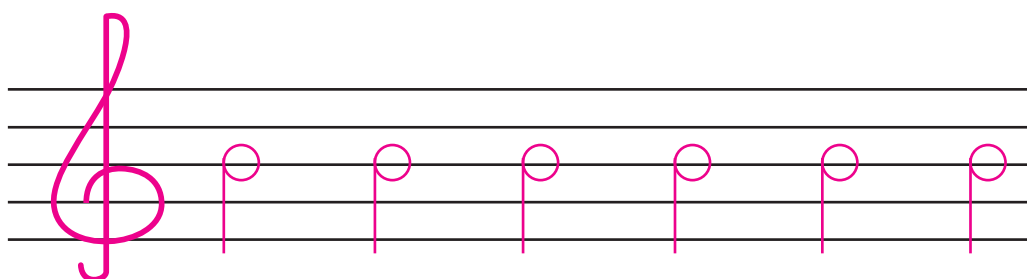

АСБОБҲОИ ЗАРБӢ

ДОИРА

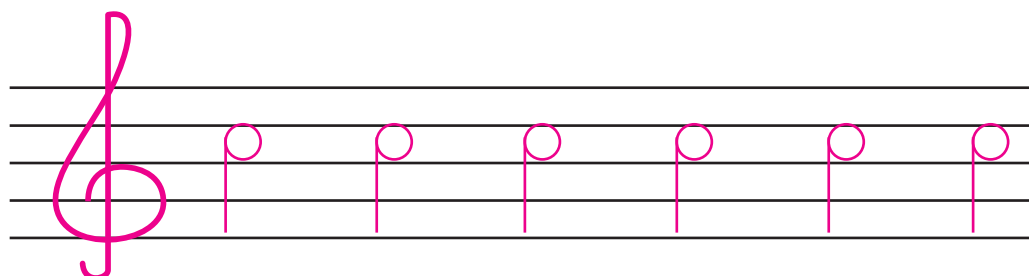
?! Дарвозаи шерозӣ,
Вай – нағмаю ман – бозӣ.

НАҒОРА

?!
Аз дур дидам масташ,
Шохаи гул ба дасташ.
Нола кунад ҳамеша,
Нолаи дилшикасташ.

ХОРАЗМ ЛАЗГИСИ

Оҳанги халқии ўзбек
Такмили Н.Норхўҷаев

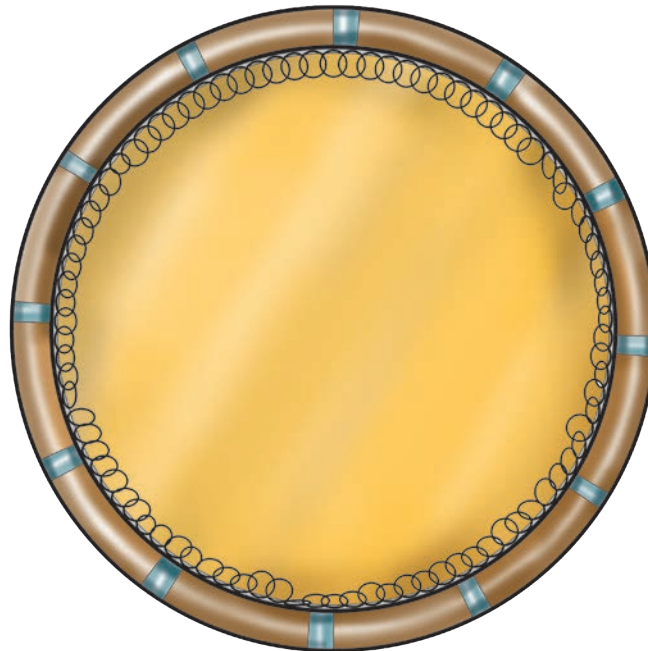

ЧИЛДИРМА

Шеъри *П. Мўъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Ўзи ойдай,
Зираклари шилдир-шилдир.
Чалганингда
Оҳанглари хилма-хилдир.

Топсанг, дарров билдирма,
билдирма, билдирма,
Гум-бада-гум, гум-бада-гум,
гум-бада-гум,
Унинг номи – чилдирма!

ОҲАНГСОЗ, ШОИР, МУСИҚИНАВОЗ ВА ОВОЗХОН

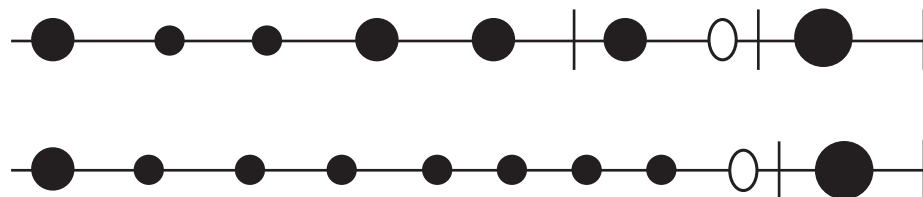
Оҳангсоз – оҳанг мебандад.
Шоир – шеър менависад.
Мусиқинавоз – соз менавозад.
Овозхон – суруд месарояд.

ПОЛКА

Оҳанги *М. Глинка*

КАПАЛАК

Шеъри *П. Мўъмин*
Оҳанги *Д. Омонуллаева*

Капалаклар учдилар
Бу гулзорга тушдилар.
Хўп ўйнашди, қувнашди,
Қушлар роса қувлашди.

Капалакжон, капалак,
Қаердасан, бер дарак.
Гулга қўнса капалак,
Қушча топмай жонсарак.

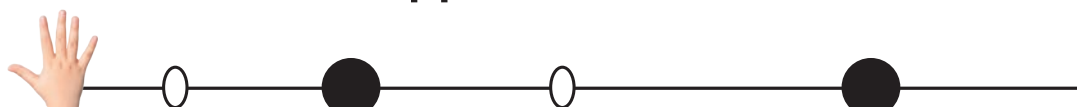
СУПОРИШҚО БАРОИ МУСТАҲКАМКУНӢ

“ЧИТТИГУЛ”

“ДИЛХИРОЖ”

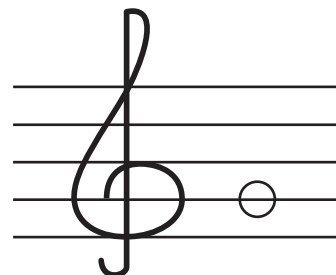
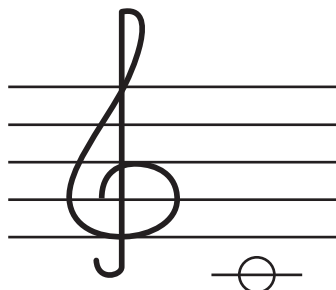
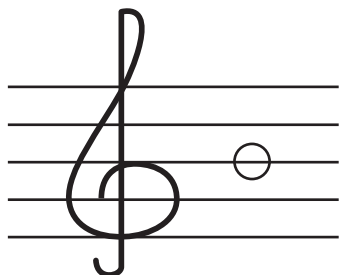
“ДОИРА”

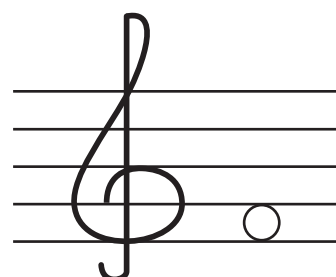
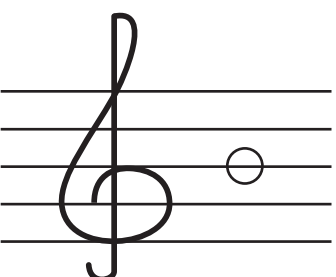
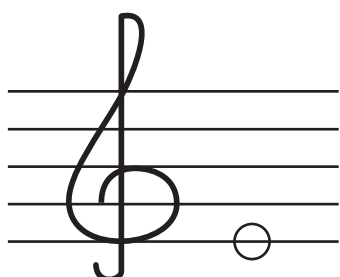

ХУДАТОН ЁБЕД!

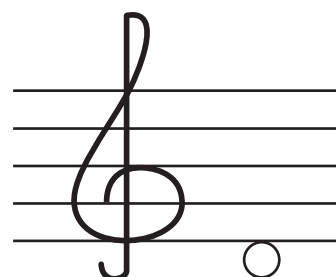
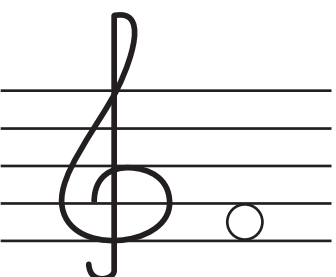
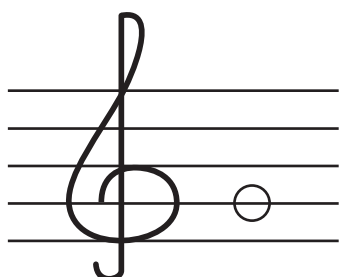
Нотаи ДО-ро ёбед.

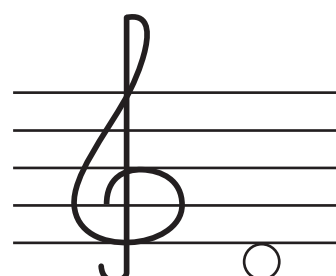
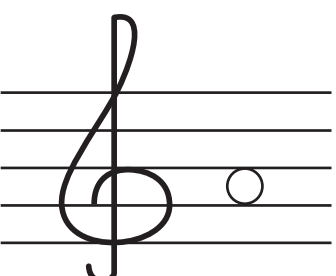
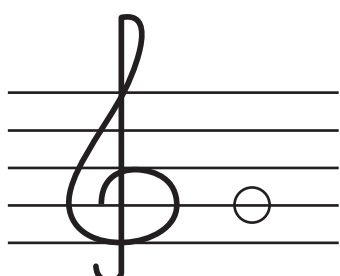
Нотаи МИ-ро ёбед.

Нотаи РЕ-ро ёбед.

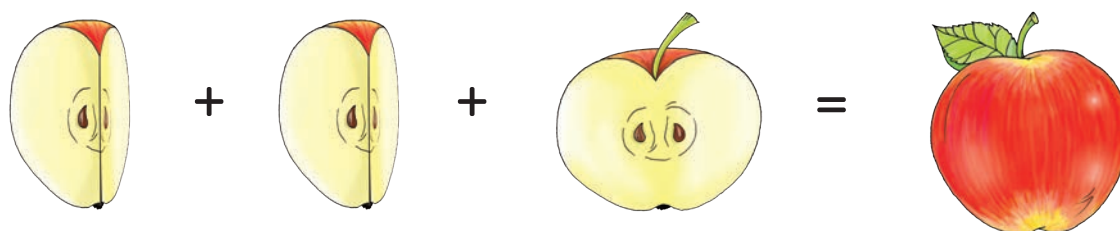
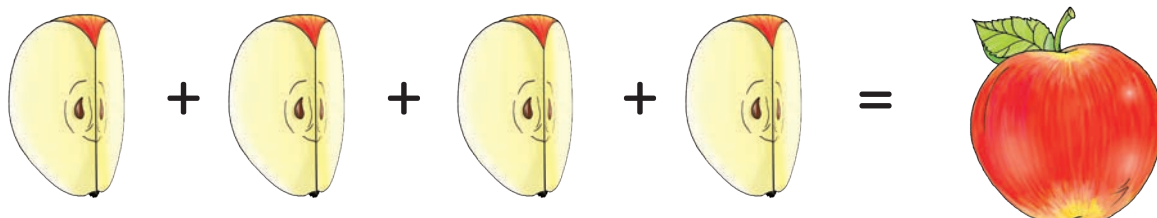
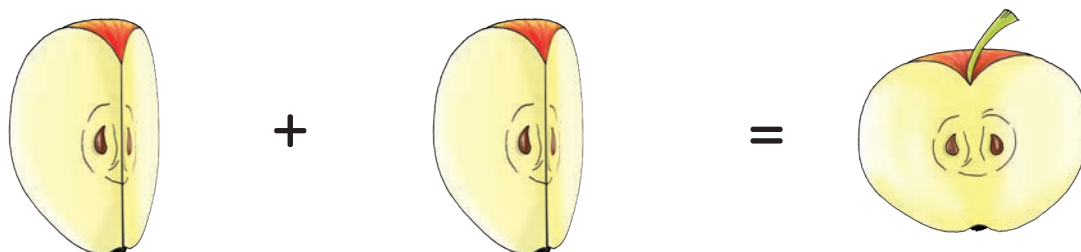
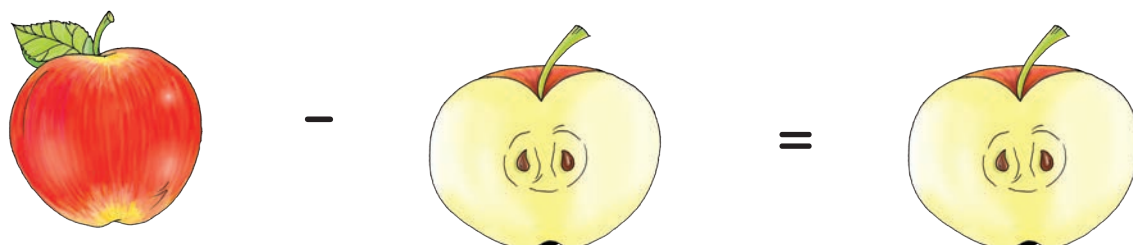
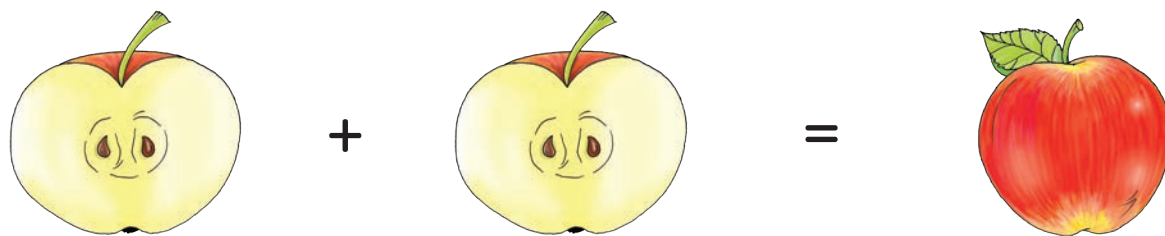

Нотаи ЛЯ-ро ёбед.

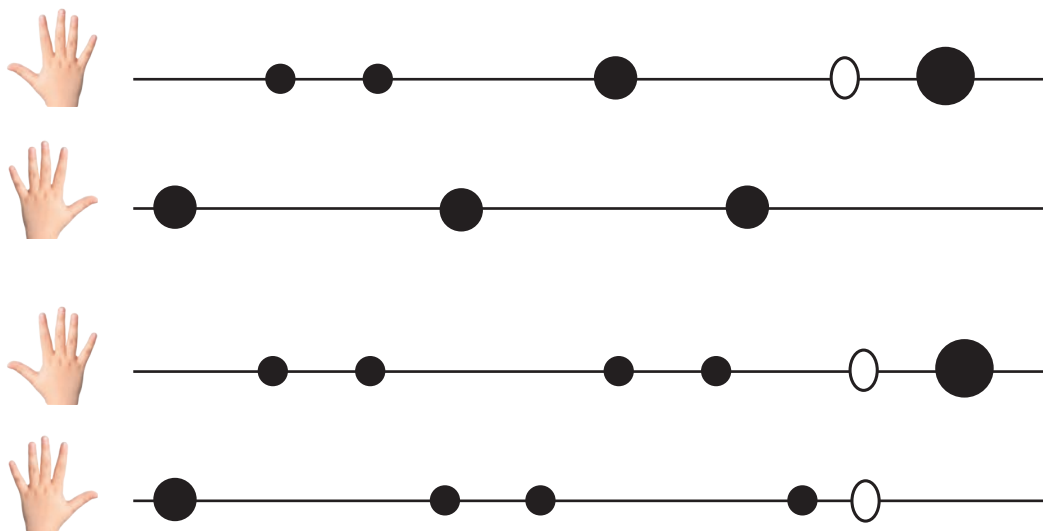

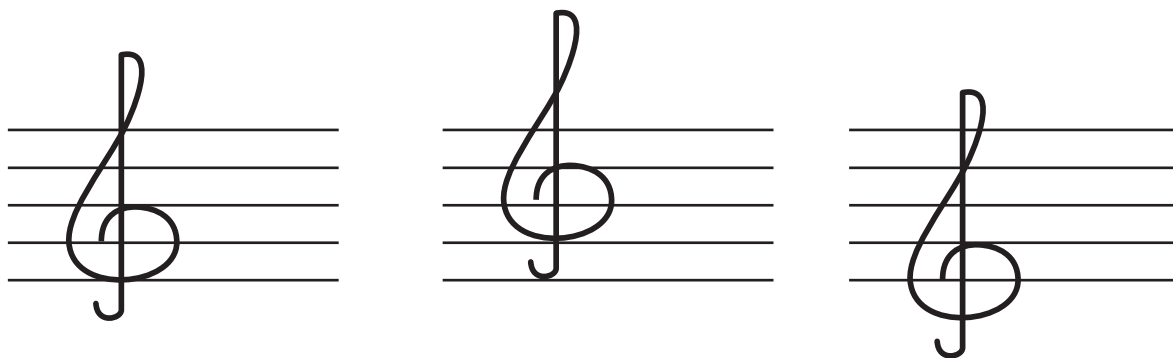
НОТАҲОИ МЕВАНОКРО МУАЙЯН КУНЕД

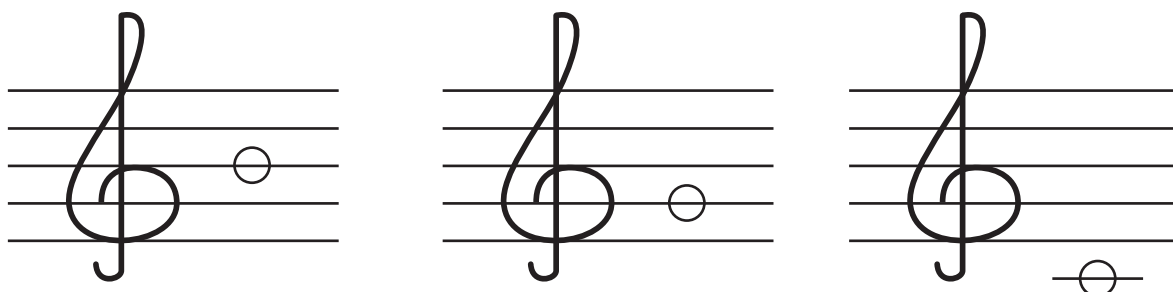
Ритми оҳанги “Полка”-ро иҷро кунед.

Дар кадом банд калиди “Сол” дуруст навишта шудааст, ёбед.

Нотаи “До”-ро ёбед.

МУНДАРИЧА

БОБИ I. СУРУД ВА ОҲАНГҲОИ ДЎСТДОШТАИ МО

Қоидаҳои сурудхонӣ	4
Гимни давлатии Республикаи Ўзбекистон	
Шеъри <i>А.Орипов</i> , оҳанги <i>М.Бурҳонов</i>	5
Овозҳо. Овозҳои мусиқӣ ва гумбуросӣ	6
“Анджон полкаси”, оҳанги халқӣ, такмили <i>Н. Норхўчаев</i>	9
“Ватан”. Шеъри <i>М. Миршакар</i> , оҳанги <i>Ш. Соҳибов</i>	10
Мафҳум дар бораи роҳи нота	12
“Анжир”. Шеъри <i>П.Мўъмин</i> , оҳанги <i>Д.Омонуллаева</i>	12
“Рақс”. Оҳанги <i>Н.Норхўчаев</i>	13
Оҳангҳои дўстдоштаи мо	14
“Дилхирож”. Оҳанги халқии ўзбек	14
“Куз”. Шеъри <i>Н.Рўзимухамедов</i> , оҳанги <i>С.Абрамова</i>	15
Сурудҳои дўстдоштаи мо	16
“Олмача анор”. Оҳанги халқии ўзбек	16
“Олма”. Шеъри <i>П.Мўъмин</i> , оҳанги <i>Д.Омонуллаева</i>	17
Бозиҳои мусиқӣ	18
“Оқ теракми, кўк терак?” Шеъри <i>Ҳ.Қаюмов</i> , оҳанги <i>А.Мансуров</i>	18
“Боронак”. Шеъри <i>Ҷ. Ҳошимӣ</i> , оҳанги <i>Қ. Яҳёев</i>	19

БОБИ II. САЁҲАТ БА ОЛАМИ МУСИҚӢ

Калиди скрипка	20
“Юриш марши”. Оҳанги <i>Ф. Назаров</i>	22
“Сарҳадчӣ”. Шеъри <i>М. Ғолиб</i> , оҳанги <i>С. Сатторов</i>	23
Номгузори нотаҳо	24
“Ҳафт овози мусиқӣ”. Шеъри <i>Ҷ. Ҳошимӣ</i> , оҳанги <i>Ҷ. Охунов</i>	24
“Забони тоҷик”. Шеъри <i>И. Ёқубов</i> , оҳанги <i>Ҷ. Охунов</i>	26
Нотаҳои пурра, до, ре	28
“Пианино”. Шеъри <i>М.Зайнитдинова</i> , оҳанги <i>Ҷ.Начмиддинов</i>	29
“Алифбои мусиқӣ”. Шеъри <i>Н. Бақозода</i> , оҳанги <i>Ҷ. Охунов</i>	30

Нотаи ми	32
“Қари наво”. Оҳанги халқии ўзбек, такмили Н. Норхўчаев.....	32
“Соли нав”.	
Шеъри А. Баҳорӣ, оҳангҳои Х. Абдуллоев, Н. Норхўчаев.....	33
Супоришҳо барои мустақамкунӣ	34

БОБИ III. САЁХАТ БА САВОДИ МУСИҚИ

Нотаҳои фа, сол	36
“Норим-норим.” Суруди халқии ўзбек, такмили Н. Норхўчаев.....	37
“Биринчи қор”. Шеъри Р.Толиб, оҳанги Н.Норхўчаев	38
Нотаҳои ля, си	39
“Жўжалар”. Шеъри П.Мўъмин, оҳанги Д.Омонуллаева	40
“Лавлаги”. Шеъри П. Мўъмин, оҳанги Д.Омонуллаева	41
Номҳои овозҳо ва пайдарҳамии онҳо	42
“Читтигул”. Суруд ва бозии халқии кўдакон, шеъри Ғафур Ғулом	44
“Дилоромнинг қўшиғи”. Шеъри П. Мўъмин, оҳанги Д. Омонуллаева	45
Нотаҳои дар боло ва байни хатҳо қойғиршуда	46
Дўлонча. Оҳанги халқӣ	47
«Неваралар қўшиғи». Шеъри С. Барноев, оҳанги Н.Норхўчаев	48
Ним нота	49
“Неаполитанча қўшиқ”. Оҳанги П.Чайковский	51

БОБИ IV. АСБОБҲОИ ХУШНАВОИ МИЛЛИИ МО

Асбобҳои торӣ	52
“Дутор баёти”. Оҳанги халқӣ, такмили Н. Норхўчаев	52
“Буғдой”. Шеъри П. Мўъмин, оҳанги Д. Омонуллаева	54
Асбобҳои нафасӣ (дамӣ)	55
“Сехрли дунё”. Шеъри. Ҳ. Аҳмедова, оҳанги Х. Ҳасанова.....	57
Асбобҳои зарбӣ	58
“Хоразм лазгиси “. Оҳанги халқии ўзбек, такмили Н. Норхўчаев.....	60
“Чилдирма”. Шеъри П. Мўъмин, оҳанги Д. Омонуллаева	61
Оҳангсоз, шоир, муסיқинавоз ва овозхон	62
“Полка”. Оҳанги М.Глинка	63
“Капалак”. Шеъри П. Мўъмин, оҳанги Д. Омонуллаева	64
Супоришҳо барои мустақамкунӣ	65

O'quv nashri

Nadim Norxo'jayev, Gulnora G'aniyeva

MUSIQA

*Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
1-sin i uchun darslik
(Tojik tilida)*

Рассом Умид Сулаймонов

Тарчимон Чумъаназар Эшонқулов

Муҳаррирон: Илҳом Эшонзодаи Насафӣ, Одил Камолов

Муҳаррири бадеӣ Сарвар Фармонов

Муҳаррири техникӣ Акмал Сулаймонов

Дизайнер Дилмурод Мулла-Ахунов

Саҳифабанд Алимардон Ақилов

Муסיқӣ барои синфи 1 (Матн): китоби дарсӣ / Н. Норхӯчаев (ва диг.). – Тошканд:
Маркази таълими Республика, 2021. – 72 саҳ.

ISBN 978-9943-7114-0-2

UO'K 78(075)
КБК 74.268.53
85.3ya7

Ба чопаш 21.06.2021 имзо шуд. Андозаи 60X84 1/8.
Гарнитураи Ариал. Кегели 18 шпондор.
Бо усули офсет чоп шудааст.
Ўзъи чопии шартӣ 8,37. Ўзъи нашриву ҳисобӣ 7,13.
Теъдоди нашр 9 220 нусха. Фармоиши № .....

Дар чопхонаи ҚММ “Colorpack” нашр карда шуд.
Шаҳри Тошканд, ноҳияи Юнусобод, кӯчаи Янгишаҳр, хонаи 1-А.

COLORPACK